İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstanbul Hukuk Mecmuası, 80 (1), 41-80

DOI: 10.26650/mecmua.2022.80.1.0002
https://dergipark.org.tr/pub/ihm
http://mecmua.istanbul.edu.tr/tr/_

İstanbul Hukuk Mecmuası

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Başvuru: 18.08.2021
Revizyon Talebi: 21.08.2021
Son Revizyon Tarihi: 08.02.2022
Kabul: 14.02.2022

Evlat Edinmeye İlişkin Düzenlemelerin Küçüğün Menfaatine Etkisi Üzerine İsviçre Hukuku ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

Ayşen Çilenti Konuralp*

Öz

Türk Medeni Kanunu'nun benimsediği evlat edinme sistemi, birçok açıdan mehaz İsviçre Medeni Kanunu'ndan ayrılmaktadır. Türk hukukunda İsviçre hukukunun aksine tam evlat edinme sistemi benimsenmemiş ve sınırlı evlat edinme sisteminin uygulanması devam ettirilmiştir. Böylece İsviçre hukukunda benimsenen evlat edinme düzenlemelerinin, Türk hukukuna sadece bazı yönleri ile alınması sonucunda karma bir sistem yaratılmıştır. Bunun bir sonucu olarak Türk hukukunda evlat edinilen ile biyolojik ailesi arasındaki soybağı ilişkisi devam etmekte, evlat edinilen çifte mirasçılık hakkı elde etmektedir. Bu durum özellikle evlat edinilen küçüğün biyolojik aile ile duygusal bağının kopmaması sonucunda evlat edinen aileye uyum sağlayamaması ve evlat edinme işleminden beklenen yararın elde edilememesi rizikosuna neden olur. Zira evlat edinme işleminin temel amacı küçüğün menfaatini korumaktır. Üstelik son yıllarda İsviçre hukukunun evlat edinme sistemi evlat edinilen küçük yararına daha da değiştirilmiştir. Küçüğün menfaatini esas alan bu düzenlemeler, gerek evlat edinenlerin statüsünü dikkate almak gerekse evlat edinilen küçüğün evlat edinme işlemi sonrasındaki psikolojik durumunu daha dikkatli değerlendirmek yönünden oldukça olumlu düzenlemelerdir. Türk hukukunda bu yönde değişiklikler yapılmaması, TMK'nın evlat edinme sisteminin küçüğün yararı bakımından yeterli olup olmadığı sorusunu gündeme getirir. Bu durum, Türk hukukunda benimsenen evlat edinme sisteminin küçüğün hukuki statüsüne ve menfaatine etkisi bakımından tartışmaya değer bir hukuki sorun yaratır. Bu nedenle evlat edinmenin şartları ve evlat edinilen küçüğe yönelik hukuki sonuçları, küçüğün menfaati ile ilişkilendirilerek incelenmelidir.

Anahtar Kelimeler

Çocuğun Menfaati, Evlat Edinme, Sınırlı Evlat Edinme, Tam Evlat Edinme, Evlatlığın Soybağı

A Comparative Study with regard to Swiss Law on the Effect of the Adoption System on the Best Interests of the Child

Abstract

The adoption system under the Turkish Civil Code differs from the process under the Swiss Civil Code in many respects. Contrary to Swiss law, Turkish law has not adapted the full adoption system; instead, it maintains a simple, mixed legal system that incorporates aspects of the Swiss adoption system into Turkish law. Consequently, the filiation relationship between adopted and biological family continues in Turkish law, and the adoptees have the right of double heirship. This, however, can interfere with bonding between the minor and the adoptive parents because of continued emotional bonds with the biological family which limits the expected benefit from adoption. Legislator have recently amended the Swiss adoption system toward further benefit of the adopted minors, for instance by incorporating more careful evaluations of children's psychological status as well as that of the adoptive parents during the adoption process. The absence of such amendments in Turkish law raises the question of whether the Turkish adoption system is sufficient for the best interests of the child. Thus, the legal problem worth discussing in terms of the legal status and the best interest of the child under Turkish adoption system rises. For this reason, the preconditions of adoption and the legal consequences for adopted children are here examined in relation to children's best interest.

Keywords

Child's Best Interest, Adoption, Simple Adoption, Full Adoption, Filiation of Adopted Children

* **Sorumlu Yazar:** Ayşen Çilenti Konuralp (Dr. Öğr. Üyesi), Kırklareli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, Kırklareli, Türkiye. E-Posta: aysencilenti@gmail.com ORCID: 0000-0002-5626-6970

Atıf: Cilenti Konuralp A, "Evlat Edinmeye İlişkin Düzenlemelerin Küçüğün Menfaatine Etkisi Üzerine İsviçre Hukuku ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme" (2022) 80(1) İstanbul Hukuk Mecmuası 41. https://doi.org/10.26650/mecmua.2022.80.1.0002

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

Extended Summary

Adoption is a legal institution that creates an "artificial" filiation relationship between the adopted child and the family. This legal structure distinguishes between the understanding of family based on genetic affiliation and the understanding of family based on social intimacy. The filiation established by adoption is not based on genetic ties but is established directly by the judge's decision allowing the adoption. The purpose of adoption as a way of establishing filiation is to give people who do not have biological children the experience of being parents, including passing on inheritances, and most importantly, to give children who cannot grow up with their parents the chance to grow up in a family order.

Articles 305 and 320 of the Turkish Civil Code (TMK) regulate the conditions and consequences of adoption, including detailed provisions that protect the best interests of the adopted children. The articles codify strict conditions for adoption that reflect legislator's understanding of protecting the child's best interests (*Kindeswohl*), since the principle of the child's best interests dominates child law and family law on many terms.

TMK, which came into force in 2002, was mostly created by translating obsolete provisions of the Swiss Civil Code (ZGB), which Turkish law doctrine heavily criticized. Today, adoption under Swiss law has changed fundamentally following extensive ZGB amendments in 2003, 2012, 2013, and finally 2018; with the 2018 amendment the Turkish and Swiss adoption systems diverged greatly. Turkish law adopted simple adoption (*Teiladoption*), rather than a full adoption system (*Volladoption*) which entails differently regulating the legal consequences of adoption, especially the legal status of adopted minors. This hybrid system of original Turkish law provisions intertwined with the translations from Swiss law is criticized because it contains many regulations that are inconsistent. For instance, critics argue that if legislators intended to take ZGB as an example, they should have considered the law as a whole because it is open to debate how or whether these TMK regulations serve a child's best interests. This precondition means that the child's interests supersede those of both biological and adopted parents, which are only considered if they are directly linked to and affect the interests of the minor. Child's best interests here means that the conditions resulting from adoption must improve the development of the minor.

ZGB Art 267/1 expressly enacts a full adoption system under which the adoptee's filiation to biological family is terminated and the minor enters into a filiation relationship with the adoptive parents; this in turn gives an adopted child identical legal status to that of any biological children of the adopted parents in terms of name, citizenship, place of residence, maintenance, child support obligations and

inheritance. Consequently, the filiation relationship of the adoptee with biological parents terminates completely. The inheritance relationship between the adoptee and his biological family ends. A mutual inheritance relationship is established between the adoptee and the adoptive parents. This structure break all ties between adopted minors and their biological families, allowing them to integrate into their new families without the interference from their past. It is clear that this structure serves the best interests of the child, which is the main aim of adoption of minors. Thus, in Turkish law, which adopts the simple adoption system, the best interest of the child is not protected in proper manners. For this reason, Turkish lawmakers must amend the above regulations to eliminate such gaps in the legal protection status of adopted children considering their best interests.

Giriş

Evlat edinme, kanun koyucunun genetik bağlılığa dayanan aile anlayışı ile sosyal yakınlığa dayalı aile anlayışını birbirinden ayırması sonucunda ortaya çıkan ve yapay soybağı olarak adlandırılan bir soybağı ilişkisi yaratan, kendine özgü bir hukuki kurumdur[1]. Evlat edinme ile kurulan soybağı, kan bağına dayanmamakta, doğrudan hâkimin evlat edinmeye izin veren kararı ile kurulmaktadır[2]. Evlat edinmenin bir soybağı kurma yolu olarak düzenlenmesinin amacı, öğretiye göre, biyolojik çocukları olmayan kişilerin anne baba olma duygusunu yaşayabilmeleri, miraslarını evlat edindikleri çocuklarına bırakabilmeleri, her şeyden önemlisi de anne-baba yanında yetişemeyen çocuğun bir anne babaya ve bir aile düzenine kavuşturulmasıdır[3].

Evlat edinme, Türk hukukuna Türk Kanunu Medenisi'nin kabul edilmesi ile girmiş oldukça yeni bir hukuki kurumdur. İslam hukuku sisteminde, bugün kullanılan anlamıyla evlat edinme kurumu mevcut değildir[4]. Dolayısıyla aile hukuku bakımından şer'i hukukun hâkim olduğu Osmanlı hukukunda, evlat edinme yoluyla soybağı kurulması veya mirasçılık ilişkisinin doğması söz konusu değildi[5]. Fakat Osmanlı hukukunda özellikle de kimsesiz ve muhtaç çocukların eğitimi ve terbiyesi amacıyla başka ailelerin yanına bir nevi manevi evlat olarak yerleştirilmesi söz konusu olmuştur[6]. Türk Kanunu Medenisi ile getirilen evlat edinme düzenlemesi, Türk hukukunda eksikliği hissedilen bir boşluğu doldurmuş ve çok yeni bir kurum olmasına rağmen uygulamada hızlıca yer bulmuştur[7].

Kanun koyucu, Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 305 ilâ 320. maddeleri arasında evlat edinmenin şartlarını ve sonuçlarını düzenlemiş, özellikle evlat edinilen küçüğün menfaatini koruyan ayrıntılı hükümlere yer vermiştir. Bu nedenle kanun koyucu, küçüğün evlat edinilmesini oldukça sıkı şartlara bağlamıştır. Evlat edinme kurumunun bu denli sıkı şartlara bağlanması, kanun koyucunun çocuğun menfaatini (*Kindeswohl*) koruyan anlayışının, diğer bir ifadeyle çocuk hukukuna hâkim olan *çocuğun üstün menfaati ilkesinin* aile hukukuna bir yansımasıdır.

---

1 S Sulhi Tekinay, *Türk Aile Hukuku* (7. Bası, Filiz 1990) 445; Heinz Hausheer, Thomas Geiser ve Regina E Aebi-Müller, *Das Familienrecht des Schweizerisches Zivilgesetzbuches* (6. Bası, Stämpfli 2018) N 16.72; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Aile Hukuku* (22. Bası, Beta 2020) 369.

2 Mustafa Dural, Tufan Öğüz ve M Alper Gümüş, *Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku* N 1515.

3 Tekinay (n 1) 445; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1516; Akıntürk ve Ateş (n 1) 369.

4 K Fikret Arık, 'Evlat Edinme' (1948) 3(3) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi 178; K Fikret Arık, 'Evlat Edinme Bakımından Türk ve İsviçre Doktrin ve Tatbikatı Arasında Bir Mukayese' (1958) 13(4) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi 96; Şıpka Ş, '4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Evlat Edinmeye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi' (1999) (57)1-2 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 301; Esra Yakut ve Gözde Çağlayan Aygün, 'Osmanlı Hukukundan Günümüze Evlât Edinmenin Miras Hukukuna Dayalı Sonuçları' (2018) (26)1 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 14.

5 Yakut ve Çağlayan Aygün (n 4) 14.

6 Mustafa Dural ve Turgut Öz, *Miras Hukuku* (15. Bası, Filiz 2020) N 164; Yakut ve Çağlayan Aygün (n 4) 16 vd.

7 Arık, Evlat Edinme (n 4) 179; Arık, Mukayese (n 4) 96-97.

1926 tarihli mülga Türk Kanunu Medenisi'nin evlat edinme hükümlerinin mehazı, İsviçre Medeni Kanunu (ZGB) idi. 2002 yılında yürürlüğe giren TMK ise, Türk Kanunu Medenisi'nin benimsediği evlat edinme sisteminde değişiklikler yapmıştır. Esasında TMK'nın evlat edinme düzenlemesi, büyük oranda ZGB hükümlerinin Türkçe'ye çevrilmesi ile oluşturulmuştur. Fakat ZGB'nin bu hükümlerinin çoğu, aşağıda da incelendiği üzere, 1973 yılında yürürlüğe giren ve halihazırda öğreti tarafından eleştirilen hükümlerdi[8]. Bu mehaz hükümler, 2000 yılının başında yapılan bir değişiklikle İsviçre öğretisinin de görüşleri doğrultusunda isabetli bir değişikliğe uğramıştır. Fakat Türk kanun koyucusu, TMK'nın hazırlık aşamasında bu değişiklikleri göz ardı etmiştir[9]. Üstelik ZGB, TMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra, evlat edinme hükümleri bakımından pek çok değişiklik geçirmiştir. 2003, 2012, 2013 ve son olarak da 2018 kapsamlı değişikliğinden sonra, ZGB'nin evlat edinme sistematiği esaslı olarak değişmiştir[10]. Bilhassa 2018 yılında yapılan değişiklikten sonra, Türk hukukunun ve İsviçre hukukunun benimsediği evlat edinme sistemleri oldukça farklı hale gelmiştir. Dolayısıyla bugün TMK'nın evlat edinmeye ilişkin düzenlemesi, mehaz ZGB'nin evlat edinmeye ilişkin düzenlemesinden oldukça farklı özellikler taşımaktadır. Türk kanun koyucusu, İsviçre kanun koyucusundan farklı olarak tam evlat edinme sistemini (*Volladoption*) değil sınırlı evlat edinme sistemini (*Teiladoption*) benimsemiştir. Bunun sonucu olarak da evlat edinmenin hukuki sonuçları, bilhassa evlat edinilenin hukuki statüsü ve biyolojik ailesi ile olan hısımlık ilişkisi farklı şekilde düzenlenmiştir. Öğretide, Türk hukuk sisteminin mehaz İsviçre hukukundan farklılaşması ile oluşan bu "karma" sistem, isabetli olmayan ve kendi içinde uyumsuzluk barındıran pek çok düzenleme içermesi nedeniyle eleştirilmektedir[11]. Tam evlat edinme sisteminin benimsenmesi zorunlu olmasa da mehaz ZGB örnek alınıyorsa, bu sistemin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir[12]. Türk kanun koyucusunun mehaz kanundan ayrılan bu düzenlemelerinin, küçüğün menfaati bakımından nasıl değerlendirileceği ise tartışmaya açıktır.

ZGB'nin 2018 değişikliği sonrası durumu karşısında TMK'nın mehaz hükümlerden ayrılan yönleri ve küçüğün menfaatini korumak bakımından yeterliliği, karşılaştırmalı olarak incelenmesi gereken güncel bir hukuki sorun meydana getirir. Bu çalışma, Türk hukukunda ve İsviçre hukukunda benimsenen evlat edinme sistemlerinin küçüğün menfaatine ilişkin olan hükümlerini karşılaştırmalı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu incelemede evlat edinmenin şartları, küçüğün evlat

8 Rona Serozan, 'Yeni Medeni Kanun'un Çocuklara (Soybağına ve Çocuk Haklarına) İlişkin Düzenlemesi', *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan C 2* (Beta 2003) 500.

9 Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 503.

10 Peter Breitschmid, *Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB* (6. Bası, Helbing Lichtenhahn 2018) Vor ZGB Art 264-269c N 5.

11 Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 510; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1608. Karma bir sistem yaratılması yönünde bkz Cem Baygın, 'Evlat Edinmenin Sonuçları', (2003) 7(3-4), Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi 628.

12 Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1608.

edinme sonrasındaki hukuki statüsü ve tam/sınırlı evlat edinme sistemlerinde küçüğün durumu, küçüğün menfaatine etkisi bakımından değerlendirilmiştir. Bu nedenle erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesi konusunun üzerinde ayrıca durulmamıştır.

I. Evlat Edinilen Küçüğün Menfaatinin Korunması için Öngörülen Düzenlemeler

A. Genel Olarak Küçüğün Menfaatinin Korunması

Bireylerin evlat edinme yolu ile çocuk sahibi olmak istemelerinin temelinde, pek çok farklı amaç yatabilir. Biyolojik çocukları olmayan kişilerin soylarını evlat edindikleri çocuklar sayesinde devam ettirmeleri ve bu sayede miraslarını bırakacakları altsoylarının olması, evlat edinme işlemine izin verilmesinin temel amaçlarından biridir[13]. Esasında bu amaç, evlat edinen yetişkinlerin menfaatine odaklanmaktadır[14]. Fakat küçüğün menfaatini inceleyen bu çalışmanın odaklandığı amaç, çocuğu olmayan kişilerin ebeveynlik hissini yaşamasından ziyade, ebeveyni olmayan çocukların aile ve ebeveyn sahibi olma ihtiyaçlarının karşılanması, böylece çocuğun bir aile tarafından bakılması amacıdır[15]. Evlat edinmenin temel amacını evlat edinenlerin ihtiyaçları çerçevesinde değerlendirmemek ve çocuğun menfaatine odaklanmak, öğretinin evlat edinmeye bakış açısının radikal bir biçimde değiştiğinin en önemli göstergesidir[16]. Bu değişimin temelinde, esasen, çocuk-ebeveyn ilişkisine bakış açısındaki değişim yatar. Zira 20. yüzyılda bu ilişkiye bakış açısı, sadece biyolojik bir bağlılığın yarattığı sonuç olmaktan çıkmıştır. Çocuğun kendisine bakan, büyüten ve eğitim veren her kadın ve erkeği, anne-babası olarak görebileceği anlayışı yerleşmiştir. Bu kişiler, biyolojik anne-baba olabileceği gibi, üvey anne-baba veya evlat edinen kişiler de olabilirler. Önemli olan çocuğa bakım verenin ve çocuğu eğitenin kim olduğudur[17]. Tabii, anılan bu amaçların ve anlayış değişikliğinin, ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği ve hukuki düzenlemelerin de toplumda evlat edinmeye atfedilen amaca uygun olarak şekillendiği gözden kaçırılmamalıdır[18].

---

[13] August Egger, *Kommentar zum Schweizerisches Zivilgesetzbuch, II. Band: Das Familienrecht, Zweite Abteilung: Die Verwandtschaft* (Schulthess & CO 1943) N 9; Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c N 1; Cyril Hegnauer, *Grundriss des Kindesrechts* (5. Bası, Stämpfli 1999) N 10.02; Şıpka (n 4) 303; Andrea Büchler ve Rolf Vetterli, *Ehe Partnerschaft Kinder* (2. Bası, Helbing&Lichtenhahn 2011) 202; Herdem Belen, *Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca Evlat Edinme* (Beta 2005) 3.

[14] Monika Pfaffinger, 'Von geheimen und (halb-)offenen Adoptionen' (2008) 1 FamPra.ch 1.

[15] Bu amaç için bakınız (bkz) Cyril Hegnauer, *Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Das Familienrecht, 2. Abteilung, Die Verwandtschaft, Sonderband: Die Adoption* (Verlag Stämpfli & Cie 1975) N 9; Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c, N 1; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 10.02; Arık, Evlat Edinme (n 4) 180; Şıpka (n 4) 303; Oğuz Sadık Aydos, 'Yeni Medeni Kanuna Göre Evlat Edinme' Y. (2000) 4(1-2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 118; Büchler ve Vetterli (n 13) 202; Belen (n 13) 3; Cem Baygın, *Soybağı Hukuku* (On İki Levha 2010) 137.

[16] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 10.

[17] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 10.

[18] Ayşe Yürük, 'Evlat Edinme Hukukunun Tarihsel Gelişimi ve Yeni Türk Medeni Kanunu Öntasarısının Konuya İlişkin Hükümleri Hakkında Görüşler' (1986) (4)1 Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 339.

Günümüzde de İsviçre ve Türk hukukunda küçüğün evlat edinilmesinin asıl amacının ve evlat edinme düzenlemesinin odak noktasının küçüğün bakım ihtiyacının karşılanması olduğu kabul edilmektedir[19]. Bu nedenle evlat edinme hukuku bakımından küçüklerin evlat edinilmesi kural, yetişkinlerin evlat edinilmesi ise bir istisna olarak görülmekte[20], küçüklerin evlat edinilmesi çok daha ayrıntılı hükümlerle düzenlenmekte[21] ve küçüğün menfaatinin korunması bakımından, erginlerin evlat edinilmesine göre çok daha sıkı şartlara tâbi tutulmaktadır[22]. Küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin bu şartların çoğu emredici nitelik taşır[23]. Bu şartların emredici niteliği esasında, çocuk hukukuna hâkim ilkelerden biri olan kamusallık ilkesinin TMK düzenlemelerine yansımış halidir. Zira nihai olarak çocuğun menfaatine ve korunmasına hizmet edecek olan bu ilkeye göre, çocuğu korumaya ilişkin kuralların hemen hepsi aksi kararlaştırılamayan, emredici hükümlerdir[24].

Evlat edinme, somut olayda hangi sübjektif temel amaç ile yapılıyor olursa olsun, evlat edinme işleminin küçüğün menfaatine hizmet etmesi, küçüğün evlat edinildiği her işlemdeki temel ve olmazsa olmaz önkoşuldur[25], zira küçüğün menfaatinin sağlanması, zaten evlat edinme işleminin asıl amacı ve bu ilişkiyi meşru kılan kaygıdır[26]. Bu koşul, çocuk hukukuna adeta damgasını vuran bir ilke olan çocuğun üstün yararı ilkesinin[27] en net yansımalarından biridir. Dolayısıyla evlat edinme işlemi ile sağlanacak menfaat, çocuğun bir aileye kavuşmasıdır. Yoksa evlat edinecek olan ailenin bir çocuk sahibi olarak elde ettiği manevi menfaat hesaba katılmaz[28]. Keza, TMK madde (md) 305/2 hükmüne göre: "*Evlât edinmenin her hâlde küçüğün yararına bulunması…gerekir.*"[29] Aynı esas ZGB md 264/1'de de yer almaktadır.

---

[19] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 9; Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.75a; Yvo Biderbost, *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht* (3. Bası, Schulthess 2016) ZGB Art 264 N 1 (*Fürsorgeadoption* olarak ifade edilmektedir.); Şıpka (n 4) 303; Pfaffinger (n 14) 1; Zeynep Yılmaz, *Evlatlığın Yasal Mirasçılığı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2019) 16.

[20] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 9; Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c, N 2; Belen (n 13) 7.

[21] Belen (n 13) 7.

[22] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) Art 264, N 24; Belen (n 13) 21. Tabii bu durum, evlat edinilecek erginlerin korunmaya değer menfaatlerinin bulunmadığı anlamına gelmez. Öğretide, ergin olsalar da evlat edinilecek kişilerin mutlaka korunması gerektiği, küçüklerin korunmasına ilişkin hükümlerin kıyasen evlat edinilecek erginlerin durumuna da uygulanacağı ileri sürülmektedir. Bu konuda ayrıntılı açıklamalar için bkz Nurten İnce Akman, 'Alman ve Türk Hukukunda Ergin veya Kısıtlıların Evlat Edinilmesi' (2019) 21 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan) 1371 vd.

[23] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 33; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1531.

[24] Kamusallık ilkesi için bkz Rona Serozan, *Çocuk Hukuku* (3. Bası, Vedat 2017), §5 N 22 vd.

[25] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 35, Art 264, N 56; Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c, N 4; Thomas Sutter-Somm ve Felix Kobel, *Familienrecht* (Schulthess 2009) N 781; Biderbost (n 19) ZGB Art 264 N 15; Akıntürk ve Ateş (n 1) 371; Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 72; Şıpka (n 4) 308; Yürük (n 18) 341; Cem Baygın, 'Evlat Edinmenin Koşulları', (2003) 7(3-4), Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 597; Büchler ve Vetterli (n 13) 202; Yılmaz (n 19) 7; Belen (n 13) 4.

[26] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.90; Biderbost (n 19) ZGB Art 264 N 15; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 19.

[27] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 26.

[28] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.90.

[29] Bu yönde kapsamlı bir araştırma yapılması gerekir: Bkz Yarg 2 HD, 22.10.2008, E 2007/13557, K 2008/13834 (lexpera.com.tr).

Evlat edinmenin küçüğün menfaatine hizmet etmesi, mevcut durumun tüm koşulları birlikte değerlendirildiğinde, evlat edinmenin küçük için yararlı olmasını ifade eder. Bu yarar ise, evlat edinme neticesinde ortaya çıkan şartların küçüğün gelişimini iyileştirmesi anlamına gelir[30]. Dolayısıyla küçüğün yalnızca ekonomik çıkarlarının güvence altına alınması yeterli değildir[31]. Benzer şekilde, küçüğün biyolojik ailesi tarafından evlat edindirilmek üzere kuruma veya başka bir aileye bırakılmış olması ve bu ailenin küçüğe biyolojik aileden daha iyi bakabileceğinin varsayılması, evlat edinmede mutlaka küçüğün menfaati bulunduğu anlamına gelmez[32]. Dikkate alınması gereken unsurlar; küçüğün hayatının tüm bölümlerinde fiziksel ve entelektüel açıdan yeterli bir çevrede bulunmasının, devamlı olarak duygusal desteğe ve sağlık hizmetlerine ulaşabileceği bir ortamda yetişmesinin, istikrarlı bir ekonomik durumun, istikrarlı bir yaşam çevresinin (yaşanılan ev gibi), güvenli ve özgür bir yaşam biçiminin ve kendini yeterli biçimde geliştirebileceği eğitim imkânlarının tanınmasının garanti edilmesi gibi hususlardır. Böylece çocuk bakımından sadece asgari bir yaşam sürme imkânı amaçlanmaz; fiziksel ve entelektüel olarak yeterli bir çevrede yetişmesi ve böylece ergenlik döneminde ve eğitim hayatında yeterli desteği görmesi aranır. Keza, gerçek anlamda bir ebeveyn çocuk ilişkisinin de ancak böyle sağlanacağı kabul edilebilir[33]. Bu nedenle evlat edinmek isteyenlerin kişiliğinin, eğitimlerinin ve mesleki durumlarının, evlat edinilen küçüğün ebeveyni konumuna geçmeye elverişli olup olmadığı kontrol edilir. Ailenin dini inancının çocuğun yetiştirildiği inanca uygun olması da önemli bir unsurdur[34]. Ayrıca evlat edinenler ile küçüğün kökeni ve kültürel yapısının farklılığı, dikkatle yaklaşılması gereken bir konudur[35].

Evlat edinmek isteyenlerin birbirleri ile ilişkileri, bu ilişkinin evlat edinilecek küçük ile olan ilişkiye nasıl yansıyacağı, ev halkının diğer üyeleri, bunların birbirleri ile ilişkisi ve sağlık durumları da önem taşır[36]. Evlat edinmek isteyenlerin evlat edinme isteklerinin temelinde yer alan motivasyon, örneğin bunu salt miras bırakma motivasyonu ile yapıp yapmadıkları veya daha önce bir çocuk büyütüp büyütmedikleri de dikkate alınması gereken unsurlardandır[37]. Bu değerlendirme, küçüğün evlat

---

30 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 58; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.03; Biderbost (n 19) ZGB Art 264 N 15; Baygın, Koşullar (n 25) 598-599.

31 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 58; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 18; Biderbost (n 19) ZGB Art 264, N 15.

32 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 19.

33 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 18. Bu yönde bkz Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 58. Bu husus, oldukça kapsamlı bir araştırma gerektirir: *"....küçüğün neredeyse doğduğu tarihe çok yakın bir tarih olan 13.01.2004 tarihinde bakım sözleşmesi ile davacılara teslim edildiği tarihten itibaren davacılar ile bir aile halinde yaşantısını sürdürüp, bu aileyi kendi ailesi olarak benimsediği; küçüğün davacılardan ayrılmasının, kişilik gelişimine olumsuz etkisinin olabileceği de göz önünde tutularak evlat edinmenin küçüğün yararına olduğu gerekçeleri ile davanın kabulüne karar verilmiştir."* Yarg HGK, 11.04.2012, E 2012/302, K 2012/287 (lexpera.com.tr).

34 Baygın, Koşullar (n 25) 599; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268a N 4.

35 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.91.

36 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268a, N 7.

37 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268a, N 9.

edinmenin gerçekleşmesi ve gerçekleşmemesi halinde içinde bulunacağı iki farazi durumun karşılaştırılmasını gerektirir[38]. Bu karşılaştırmada, aşağıda da incelendiği üzere, çocuğun kendisine bakım veren aile ile kurduğu ilişkinin (bakım ilişkisinin) yoğunluğu da büyük önem taşır[39]. Zira bu bakım ilişkisi, evlat edinmenin küçüğün menfaatine olup olmadığını tespit etmek bakımından öngörülmüş bir önkoşuldur[40].

Evlat edinmenin, küçüğe bakım ilişkisi dışında yarar sağlayabilecek diğer getirileri ise, küçüğün menfaatinin değerlendirilmesi bakımından yalnızca ikincil bir öneme sahiptir. Örneğin; vatandaşlık, mirasçılık statüsü veya çocuğun sağlığının daha iyi bir sağlık sigortası ile güvence altına alınacak olması gibi unsurlar, ancak küçük ile evlat edinenler arasında kurulacak olan soybağı ilişkisi küçüğün menfaatine olacaksa bir anlam ifade eder[41]. Ayrıca, evlat edinilecek küçüğün menfaati, evlat edinme ilişkisindeki diğer tüm ilgililerin, örneğin evlat edinenlerin veya biyolojik anne-babanın menfaatinden daha üstün tutulmalıdır. Bunların menfaatleri, ancak doğrudan küçüğün menfaati ile bağlantılı ise ve ona etki ediyorsa dikkate alınabilir[42].

Görüldüğü üzere, küçüğün menfaatinin sağlanması, oldukça yüksek kriterlerin mevcudiyetine bağlanmıştır. Dolayısıyla küçüğün menfaatinin sağlanıp sağlanmadığı, kesin ve kategorik bir şartlar listesi ile değil de, ancak somut olaya özgü bir inceleme ile tespit edilebilir[43].

B. Küçüğün Menfaatine İlişkin Araştırma

TMK md 315/1 gereği, evlat edinme ilişkisi, mahkeme kararı ile kurulur. Böylece hâkim, vereceği yenilik doğuran karardan evvel evlat edinme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini inceleyecektir[44]. Evlat edinme ilişkisinin mahkeme kararı ile kurulması ve hâkime yüklenmiş bulunan bu inceleme ödevi, çocuk hukukuna hâkim olan "*şekilcilik*" ilkesinin doğrudan bir yansımasıdır. Zira bu ilkeye göre, çocuğa ilişkin hukuki işlemlerde kural, bu işlemlerin resmi bir makam tarafından gerçekleştirilmesidir. Böylece işlemler bakımından kesinlik ve açıklık sağlanır[45]. Bu ilkenin diğer bir görünümü ise, evlat edinme işlemlerine aracılık faaliyetinde

38 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 59.

39 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 59.

40 Bkz Aşa I, C.

41 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.90; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 60.

42 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 57.

43 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 19, Vor ZGB Art 264-269c, N 4.

44 Bu kapsamlı araştırma yapılmadan verilen kararların hukuka aykırılığı yönünde bkz. Yarg 2 HD, 22.10.2008, E 2007/13557, K 2008/13834; Yarg 2 HD 08.11.2010, E 2009/16480, K 2010/18718; Yarg 2 HD, 27.12.2004, E 2004/14067, K 2004/15687; Yarg. 2 HD, 21.06.2004, E. 2004/7269, K 2004/8098; Yarg 2 HD, 17.05.2006, E. 2006/1222, K. 2006/7699 (lexpera.com.tr).

45 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 25. *"Olayda, mahkemece verilmiş bir evlat edinme kararı bulunmamaktadır. Kastamonu l. Noterliğince 13.03.2002 tarihinde düzenlenen Evlat Edinme Sözleşmesi, sözleşmenin yapıldığı tarihte yürürlükte olan 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun evlat edinmeye ilişkin hükümleri, özellikle evlat edinmenin mahkemece verilecek bir kararla gerçekleşeceğine dair 315. maddesinde yer alan hüküm karşısında hukuki sonuç doğurmaz. Noter sözleşmesi yok hükmündedir. Ortada, hukuken geçerli biçimde oluşmuş bir evlat edinme ilişkisi bulunmamaktadır."* Bkz Yarg 2 HD, 29.03.2005, E 2005/2051, K 2005/4999 (nvi.gov.tr)

görülür. TMK md 320/1 hükmüne göre: "*Küçüklerin evlât edinilmesine ilişkin aracılık faaliyetleri, ancak Cumhurbaşkanınca yetki verilen kurum ve kuruluşlarca yapılır*." Bu unsur, evlat edinmede çocuğun menfaatinin korunması ilkesinin bir diğer görünümüdür. Zira bu sayede evlat edinme sisteminin istismar edilmesi ve çocukların alınıp satıldığı bir ticari kuruma dönüştürülmesinin önüne geçilmek istenmiştir[46].

Kanun koyucunun hâkime yüklediği araştırma ödevi, küçüğün menfaati unsurunun sağlanıp sağlanmadığının tespit edilmesi amacıyla düzenlenmiştir[47]. Bu ayrıntılı araştırmanın sonucunda, evlat edinme ilişkisinin kurulmasının taraflar ve özellikle de küçük bakımından ortaya çıkarabileceği olumsuz etkilerin önceden tespit edilebilmesi ve küçüğün geleceğinde mutsuzluk nedeni olabilecek olguların engellenmesi sağlanabilecektir[48].

Evlat edinmenin küçüğün menfaatine olup olmadığına karar verirken yapılacak incelemede, TMK md 316 hükmünün hâkime bir araştırma ödevi yükleyen kapsamında yer alan ölçütler yol göstericidir. Hükme göre: "*Evlât edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlât edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir. Araştırmada özellikle evlât edinen ile edinilenin kişiliği ve sağlığı, karşılıklı ilişkileri, ekonomik durumları, evlât edinenin eğitme yeteneği, evlât edinmeye yönelten sebepler ve aile ilişkileri ile bakım ilişkilerindeki gelişmelerin açıklığa kavuşturulması gerekir. Evlât edinenin altsoyu varsa, onların evlât edinme ile ilgili tavır ve düşünceleri de değerlendirilir*." Bu hüküm, ZGB md 268a hükmü ile aynı yönde bir içeriğe sahiptir. Hâkim, somut olayda takdir yetkisini durumun koşullarını değerlendirerek kullanır ve evlat edinmenin çocuğun yararına olup olmadığı yönünde bir karar verir[49]. Hâkim bu inceleme sırasında evlat edinme işleminin çocuğun yararına olması bakımından yukarıda belirtilen unsurları[50] dikkate almalıdır.

C. Küçüğün Bakımının Amaçlanması ve Menfaati Arasındaki İlişki

Yukarıda da incelendiği üzere, küçüğe evlat edinme yoluyla ebeveyn bahşedilmiş olması, doğrudan çocuğun menfaati ilkesi üzerine kurulmuş bir uygulamadır[51]. Bu anlayışa uygun olarak, ZGB md 264/2 hükmü, evlat edinmenin sadece evlat edinecek kişi/kişiler, yaşları ve kişisel durumları itibarıyla, küçük erginliğe ulaşana dek ona

[46] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 79.

[47] Breitschmid (n 10) ZGB Art 268a, N 2; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268a, N 3, 61; Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 81, Baygın, Koşullar (n 25) 600; Evren Koç, 'HMK ve TMK Çerçevesinde Evlat Edinme ve Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması Davasına İlişkin Bazı Tespitler' (2015) 73(1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 378.

[48] Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1602; Akıntürk ve Ateş (n 1) 381.

[49] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.91; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.06; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1523; Koç (n 47) 378.

[50] Bkz Yuk I, A.

[51] "*fürsorgliche Adoption*" bkz Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.75a; Büchler ve Vetterli (n 13) 202.

bakım sağlayabilecek durumdaysalar mümkün olduğunu açıkça düzenlemektedir. Bu hüküm ile, evlat edinen kişiler ile evlat edinilen küçük arasında doğal bir ebeveynlik ilişkisinin kurulması amaçlanmıştır[52]. TMK md 316/2 hükmü de evlat edinen ve edinilen bakımından benzer bir değerlendirme yapılması gerektiğini düzenlemektedir. Gerçi hükmün lafzı doğrudan evlat edinenlerin yaşı ölçütünü içermemektedir, fakat kanımızca hükmün geneli ele alındığında, evlat edinecek kişilerin yaşının da evlatlık ilişkisinin sağlığı bakımından bir ölçüt olarak değerlendirileceği açıktır.

TMK md 305, küçüğün evlat edinilmesini, evlât edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlamıştır. TMK md 305 hükmü, mehaz ZGB md 264/1 hükmü ile aynı içeriğe sahiptir[53]. Bu düzenlemenin amacı, taraflara bir nevi deneme süresi vermek, böylece tarafların birbirlerini tanımasına olanak sağlamak, taraflara bir düşünme imkânı vermek ve bir yetişkinin hiç tanımadığı bir küçüğü evlat edinmesini engellemektir[54]. Böylece evlat edinmek isteyenlerle küçük arasında, biyolojik bir ailede olacağı gibi devamlı, kalıcı ve olağan bir ilişkinin kurulması da güvence altına alınmış olur[55]. Diğer bir deyişle, evlat edinmenin "geçici heveslerle" yapılmasının önüne geçilmiş olur[56]. Elbette, küçüğün bu amaçla bir yıl süreyle bakılmış olması, çocuğa bakanların küçüğü evlat edinmek konusunda bir yükümlülük altına girdikleri anlamına gelmez[57].

Küçüğün evlat edinen tarafından bakılması ve eğitilmesi, taraflar arasında sürekli bir kişisel ilişkinin kurulmuş olmasını, evlat edinmek isteyenlerle küçük arasında sürekli bir duygusal ve psikolojik etkileşimi şart kılar[58]. Bu ise birlikte gerçek bir aile yaşamı kurmak anlamına gelir. Dolayısıyla evlat edinilecek küçük ile sadece fiziksel olarak aynı ortamda yaşamak yeterli görülmemektedir[59]. Elbette, küçüğün evlat edinecek olan kişilerin evinde yaşaması ve bizzat onlar tarafından bakılması şarttır. Fakat küçüğün belli aralıklarda geçici olarak bakım verenlerden ayrı kalması, örneğin eğitimi ile ilgili veya mesleki nedenlerle zaman zaman geçici ayrılıklar yaşanması, bakım ilişkisinin sonlandığı anlamına gelmez[60]. Ayrıca küçüğün haftanın belirli zamanlarında biyolojik büyükanne ve büyükbabası ile zaman geçirmesi veya vesayeti altında bulunduğu kurumun kontrolünde olması, bu ilişkinin kurulmadığı

52 Egger (n 13) ZGB Art 264 N 3, 8; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.75a.

53 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.86; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.04.

54 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 28; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 7; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.86; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.04; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1519; Ahmet Kılıçoğlu, *Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras ve Eşya Hukukunda Getirdiği Yenilikler* (Turhan 2003) 115, 127; Biderbost (n 19) ZGB Art 264 N 12; Baygın, Koşullar (n 25) 593; Mahmut Kizir, 'Türk Hukukunda Evlat Edinme' (2009) 17(1) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 156; Aydos (n 15) 119; Yürük (n 18) 346.

55 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 7; Kizir (n 54) 155.

56 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 71, 72.

57 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 17; Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 116.

58 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.86; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1522; Biderbost (n 19) ZGB Art 264 N 11; Ahmet Kılıçoğlu, *Aile Hukuku* (Gözden Geçirilmiş-Güncellenmiş 4. Bası, Turhan 2019) 457; Baygın, Koşullar (n 25) 593 vd.

59 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.86.

60 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 37; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 15; Baygın, Soybağı (n 15) 142.

anlamına gelmez[61]. Fakat küçüğün ona bakanlar tarafından, belli bir süre bakılıp eğitildikten sonra tekrar biyolojik ailesine verilmek üzere alınmış olması, sürekli bir bakım ilişkisi kurma şartı ile çelişen bir durumdur[62].

Bakım ilişkisi, henüz aralarında soybağı bulunmayan yetişkinlerle küçük arasında, hukuken olmasa da fiilen bir soybağı ilişkisi varmış gibi yaşanmasını, küçüğün normalde biyolojik ailesiyle yaşayacağı türden normal bir anne-baba-çocuk ilişkisi kurulmasını, sıradan bir soybağı ilişkisinden doğan tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesini (bakım ve eğitim açısından) ifade eder[63]. Böylelikle, biyolojik bir bağı bulunmayan ebeveynler ve küçük arasında manevi bir yakınlık ve güven ilişkisi oluşabilir[64]. Örneğin; küçüğün evlat edinmek isteyen kişiler tarafından sadece bir tatile götürülmesi veya bunların sadece boş zamanlarını küçükle geçirmeleri, yani sınırlı bir zaman geçirmek imkânı, bu hükmün öngördüğü anlamda çocuğun bakımını ve eğitimini gerçekleştirme anlamına gelmez[65].

Bakım ilişkisinin taraflara bir nevi "deneme süresi" imkânı vermesi, nihai olarak çocuğun menfaati ilkesine doğrudan hizmet eder. Zira bu ilişkinin gidişatı sayesinde evlat edinmenin küçüğün menfaatine hizmet edip etmediği de tespit edilmiş olur[66]. Keza, bakım ilişkisinin veya evlat edinmenin küçüğün yararına olmadığı tespit edildiği anda bu ilişkinin derhal kesilmesi gerekir[67]. Esasında bakım ilişkisinin amacı ve özel niteliği düşünüldüğünde, ilgililerin bu ilişkinin sona erdirilmesini, herhangi bir zaman sınıra bağlı olmaksızın talep etmeleri mümkündür[68]. Fakat, evlat edinmeyi talep eden kişilerin geçerli bir neden olmaksızın bu bakım ilişkisini sonlandırmaları veya evlat edinme talebini geri çekmeleri halinde, bundan zarar gören küçüğün, maddi ve manevi zararının tazminini haksız fiil hükümleri kapsamında talep etmesi mümkündür[69]. Ayrıca bakım ilişkisinin, kural olarak, karşılıksız (ivazsız) bir ilişki olması gerektiği kabul edilmektedir[70].

---

61 Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.04; Baygın, Soybağı (n 15) 142.

62 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 9.

63 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 29, 30; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.87; Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 116; Baygın, Koşullar (n 25) 594.

64 Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1519.

65 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 15; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.86; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.04; Baygın, Koşullar (n 25) 595; Yılmaz (n 19) 6. Bkz *"...davacıların Almanya'da yaşayıp, zaman zaman Türkiye'ye gelerek çocuk ile vakit geçirdikleri, bu nedenle yasanın aradığı 1 yıllık bakım ve eğitim süresinin kesintisiz olarak gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Bu durumda, evlat edinmenin zorunlu unsurlarından olan 1 yıllık bakım ve eğitim süresinin gerçekleşmemesi nedeni ile mahkemece davanın reddine karar verilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığından, davacılar vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermek gerekmiştir."* İzmir BAM 2 HD, 04.03.2019, E 2018/2359, K 2019/343.

66 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 28; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.04. Türk hukukunda aynı yönde bkz Bilge Öztan, *Aile Hukuku* (6. Bası, Turhan 2015) 956; Kılıçoğlu, Aile Hukuku (n 59) 457; Baygın, Koşullar (n 25) 594; Aydos (n 15) 120; Kizir (n 54) 155; Yürük (n 18) 346.

67 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 46; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.06.

68 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 14.

69 Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.06. Benzer şekilde culpa in contrahendo sorumluluğu bakımından bkz Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 117.

70 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 9; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 11.05; Baygın, Koşullar (n 25) 597.

İsviçre öğretisindeki bir görüşe göre, kanunun bakım ilişkisi için öngördüğü süre kısaltılamaz. Zira bu sürenin dolması ve evlat edinmeye dair kararın sonra verilmesi, tüm ilgililerin menfaatini korur[71]. Bir görüşe göre ise, bu tartışma bakımından küçüğün yaşı ile ilgili bir ayrım yapmak gerekir. Küçük, yaşça küçükse, evlat edinmek isteyen kişilere uyum sağlaması daha hızlı ve kolay olacaktır. Bu durumda, sürenin kısaltılmasını zorunlu kılacak yoğunlukta sebepler mevcutsa, bu süre kısaltılabilir. Fakat yaşça daha büyük ve ergenliğe girmeye yaklaşmış bir küçüğün, ebeveyn olarak yeni yetişkinlere uyum sağlaması çok daha zordur[72]. Bu nedenle daha büyük yaştaki küçüğün evlat edinilmesinde, bakım ilişkisinden beklenenin yerine getirilmesi, daha uzun süren bir bakım ilişkisi ile söz konusu olabileceğinden, bu sürenin kısaltılması pek de mümkün görünmemektedir[73]. Öngörülen sürenin hâkim veya evlat edinmeye aracılık eden kurum tarafından uzatılması ise mümkündür. Nihayetinde, bu süre sonunda, küçüğün, kendisine bakanlar tarafından evlat edinilmesinin küçüğün menfaatine olup olmadığına karar verilecektir. Eğer bu sürenin geçmiş olması, küçüğün menfaati ve evlat edinme işleminin yerindeliği bakımından kesin bir sonuç vermiyorsa, bakım süresi uzatılabilir[74]. Türk öğretisinde de sürenin evlat edinilecek küçüğün menfaati nedeniyle uzatılabileceği, ancak kısaltılamayacağı vurgulanmaktadır[75]. Yargıtay da bu esası benimseyerek küçüğün en az bir yıl süreyle bakılmış olmasını evlat edinme ilişkisinin kurulması bakımından olmazsa olmaz bir şart olarak değerlendirmiştir[76].

TMK'nın evlat edinilen küçüğün menfaatini gözetirken ZGB'nin sistematiğinden ve bakış açısından ayrılmadığı bir diğer esas ise, evli kişilerin kural olarak birlikte evlat edinmesidir. Evli kişilerin tek başına evlat edinebilmesi ise, TMK md 307/2 gereği, istisnai hallerde mümkündür[77]. Birlikte evlat edinmenin kural olmasının amacı, evlat edinilen küçüğün kendine uygun ve anne babadan oluşan bir ortamda büyümesinin sağlanmasıdır[78]. Ayrıca evli kişilerin tek başına evlat edinmesinin bir istisna olduğu, zira eşlerden birinin evlat edinmeye karşı olduğu bir aile ortamının ve çocuğun evli kişilerden yalnız biri ile ebeveynlik ilişkisi kurmasının küçüğün

---

71 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 42, 43; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.04.

72 TMK'da küçüklerin ve erginlerin evlat edinilmesindeki sürelerin farklı olmasını aynı gerekçeye dayandırılması bakımından bkz Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 111.

73 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 16.

74 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 41.

75 Safa Koçoğlu, 'Evlat Edinmede Ana ve Babanın Rızasının Aranıp Aranmaması Sorununun, Özellikle Yetkili Kurum Aracılığı ile Evlat Edinme Açısından İncelenmesi' (2019) 11(38) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 252.

76 Yarg 2 HD, 06.12.2004, E 2004/12771, K 2004/14510, (Koçoğlu (n 75) 252 dn 39); Yarg 2 HD, 27.12.2004, E 2004/14067, K 2004/15687; Yarg 2 HD, 27.06.2005, E 2005/7729, K 2005/10050; Yarg 2 HD, 21.02.2005, E 2005/16433, K 2005/2331 (lexpera.com.tr).

77 ZGB md 264a/1 ve 264b/2'de de aynı esas benimsenmiştir ve kural evli çiftlerin birlikte evlat edinmesidir. Bkz Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.73. Fakat ZGB 264b/2 hükmü, yaş sınırının 28, ayrı yaşama süresinin ise 3 yıl olmasını aramaktadır.

78 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 7; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 1.

menfaatine uygun olmadığı kabul edilmektedir[79]. Ayrıca birlikte evlat edinmenin kural olması ve çocuğun anne ile babanın evlilik kurumu ile "bağlı" olduğu bu ortamda büyümesi, çocuğun tam bir aile ortamında büyümesini sağlar[80]. Küçüğün bakımını birlikte gerçekleştiren eşlerin boşanması halinde ise, bu durum daha sonra bunlardan birinin küçüğü tek başına evlat edinme talebine kesin olarak engel teşkil etmese de küçüğün bu evlat edinmede yararının özel olarak kanıtlanması gerekir[81].

Kanun koyucu, bakım ilişkisinde doğrudan küçüğün menfaatini koruma amacıyla, aile hayatının devamı bakımından da bir süre şartı öngörmüştür. TMK md 305/2'ye göre: "*Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerekir*." ZGB md 264a/1'e göre ise, eşler en az üç yıldır birlikte bir aile hayatı sürüyorlarsa ve en az yirmi sekiz yaşında iseler, birlikte evlat edinebilirler. Hem ZGB'de hem de TMK'da yer alan bu asgari birlikte yaşama/evli olma şartı, çocuğun menfaatini koruyan bir şarttır. Zira, çocuğun menfaati, istikrarlı bir aile yaşamını gerektirir. Kanun'da öngörülen süre boyunca evlilik birliğini devam ettiren kişiler, şimdiye dek istikrarlı bir aile yaşamları olduğunu bir miktar da olsa kanıtlamış olurlar[82]. Ayrıca evlat edinmek isteyenlerin bu kadar süre evli kalmış olması, evlat edinme yönündeki isteklerinin gerçekçi olması güvencesine de hizmet eder[83].

İsviçre hukukuna göre eşlerin birlikte evlat edinebilmeleri için, ZGB md 264a/1 hükmü gereği sadece evli olmaları yetmez, ayrıca en az üç yıldır birlikte bir aile hayatı yaşıyor olmaları gerekir. Diğer bir ifade ile üç yıllık süre tarafların resmen evlendiği tarihe göre değil, birlikte aile hayatı yaşama sürelerine göre hesaplanacaktır. ZGB md 264a/1'de, eşlerin ayrıca birlikte yaşamalarının da vurgulanmış olması, küçüğün menfaati ile doğrudan ilişkilidir, zira aile üyelerinin birlikte yaşadığı bir aile ilişkisinde bulunmak ve her iki ebeveynle de her gün görüşmek küçüğün menfaatine hizmet eder[84]. Kanun koyucunun iradesi de birlikte evlat edinme sayesinde küçüğe anne baba tarafından birlikte bakım sağlanmasıdır[85]. TMK md 306/1 hükmü ise, eşlerin aile hayatı yaşamasını değil en az beş yıldır evli olmalarını aramaktadır. Kanımızca, Türk kanun koyucusunun beş yıllık evlilik süresinin yanında, eşlerin bu süre zarfında ortak bir aile yaşamına sahip olmasını şart koşmaması, küçüğün menfaatinin tespiti bakımından bir eksiklik yaratır. Zira küçüğün bir aile ortamında yaşaması amacı, evlat edinenlerin bir süredir bir aile ortamına sahip olması şartına

[79] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264b, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.80; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1526.

[80] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.11.

[81] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 15.

[82] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 264a, N 21; Başak Görgeç, 'Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması' (2010) 14(1-2) Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 363.

[83] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 264a, N 22.

[84] Dolayısıyla bu hüküm, çiftin hem evli olmasını hem de en az üç yıldır birlikte yaşıyor olmasını aramaktadır. Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 4.

[85] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 4.

bağlanmışsa, bunun sadece evliliğin resmi olarak devam ettiği süre ile değil, evlat edinenlerin ne süredir ortak bir aile hayatına sahip olduğu ile ölçülmesi gerekir.

D. Kanunda Öngörülen Yaş Sınırları ve Küçüğün Menfaati Arasındaki İlişki

TMK ve ZGB, evlat edinenlerin asgari yaşları bakımından farklı düzenlemeler içermektedir. TMK md 305/2'ye göre, evli çiftin 30 yaşını doldurması, ZGB md 264/1a'ya göre ise çiftin en az 28 yaşında olması gerekir[86]. Fakat TMK ve ZGB düzenlemesi arasındaki temel fark, yaş sınırının küçüğün menfaati gereği esnetilmesinde kendini gösterir. ZGB md 264a/2'ye göre, evli çiftlerin birlikte evlat edinmesi hali için öngörülen yaş sınırları, somut olayda küçüğün menfaati bunu gerektiriyorsa değiştirilebilecektir. Hükme göre, eşlerin asgari yaş sınırının değişik uygulanması talebini meşru kılacak sebepleri sunmaları gerekir. Aynı esas, ZGB md 264b/4 hükmünde de öngörülmektedir. Buna göre, istisna sayılan tek başına evlat edinme durumunda da, evlat edinecek kişi ile küçük arasındaki asgari yaş sınırı, küçüğün menfaati gerektiriyorsa değiştirilebilir. Bu hüküm, kanun koyucunun doğrudan küçüğün menfaatini esas aldığı, bu nedenle küçüğü korumak amacıyla getirilen evlat edinme şartlarının bile onun yararına değiştirilebildiği bir düzenlemedir[87]. Örneğin; küçüğün anne-babasının ölümü durumunda, küçük anne veya babasının kardeşi tarafından evlat edinmek isteniyorsa, bu kişilerde asgari yaş sınırının esnetilmesi, küçüğün menfaati bakımından haklı bir nedene dayanıyor sayılabilir[88]. ZGB'nin yaş sınırlarını esneten bu hükümleri, 2018 yılında yürürlüğe girmiştir. TMK ise yaş sınırının esnetilmesi ile ilgili bir hükme sahip değildir. Kanımızca, çocuğun menfaati ilkesine odaklanan ve sınırları esnetme işlevine sahip benzer bir hükmün Türk hukukunda benimsenmiş olmaması bir eksiklik yaratır. Zira esnemeyen bu yaş sınırı nedeniyle, çocuğun aile hayatını devam ettirebileceği teyze/kuzen/kardeş yanında bırakılma ihtimali mümkün olmayacak, bunun yerine çocuğun tanımadığı bir ailenin yanına veya sosyal hizmet kurumuna yerleştirilmesi söz konusu olacaktır. Bu durum kanaatimizce açıkça çocuğun menfaati ile bağdaşmamaktadır.

TMK ve ZGB düzenlemeleri bakımından dikkat çeken diğer bir farklılık, üvey çocuğun evlat edinilmesindeki süre farklılığıdır. TMK md 306/2 hükmüne göre: "*Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlât edinebilir*."[89] Hükmün mehazı olan

[86] Keza, ZGB de 2018 yılında yürürlüğe giren değişiklikten evvel evliliğin en az beş yıldır sürmesini ve eşlerin en az otuz beş yaşında olması gerektiğini düzenlemişti. Sınırlardaki bu esneme, İsviçre öğretisinde, daha özgürlükçü bir evlat edinme sistematiğinin benimsenmesi olarak yorumlanmaktadır. Bu yönde bkz Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.79.

[87] Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c, N 6a.

[88] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 7.

[89] Bu hüküm emredici nitelikte olup anılan süre şartları gerçekleşmemişse evlat edinme kararının verilmemesi gerekir. Bkz Yarg 2 HD, 24.01.2005, E 2004/14986, K 2005/606; Yarg 2 HD, 26.05.2005, E 2005/5695, K 2005/8245; Yarg 2 HD, 09.02.2011, E 2009/21848, K 2011/1936 (lexpera.com.tr).

ZGB md 264a/3 hükmü yerine 2018 yılında yürürlüğe giren değiştirilmiş ZGB md 264c/2'ye göre, eşlerden birinin diğerinin çocuğunu evlat edinebilmesi için, çiftin en az üç yıldır birlikte aile hayatı yaşıyor olması gerekir. Gerçi hüküm 2018 yılında yürürlüğe girmiştir ancak, değişiklik öncesi hali de en az beş yıldır evli olma şartını aramaktadır. Türk kanun koyucusunun, bu asgari evlilik/birlikte yaşama süresini dikkate almayarak daha kısa bir süreyi benimsemesi, küçüğün menfaati bakımından yerinde değildir. Zira çocuk, yeni bir evliliğin heyecanıyla iyice düşünmeden verilen bir karara veya sadece eşinin hatırı için onun çocuğunu evlat edinmek isteyen kişiye karşı da korunmalıdır. Bu türden bir evlat edinmenin küçüğün menfaatine olmayacağı açıktır[90].

TMK md 308/1 hükmü, evlat edinenler ile evlat edinilen küçük arasında asgari on sekiz yaş farkının olmasını aramakta fakat azami yaş sınırlaması içermemektedir. ZGB md 264d hükmü ise evlat edinen ile evlat edinilen arasındaki asgari ve azami yaş farkını düzenlemekte, evlat edinen kişiler ile evlat edinilen küçük arasında en az on altı, en fazla kırk beş yaş olabileceğini ifade etmektedir. Bu yaş farkı sınırlaması, çocuğun menfaatinin esas alındığı bir değerlendirmenin sonucudur. Zira ebeveyn ile çocuk arasındaki "doğal olmayan" yaş farkı, bunların arasında doğal bir ebeveyn-çocuk ilişkisinin kurulmasının önüne geçer[91]. İsviçre Federal Mahkemesi de çok büyük yaş farkının küçüğün menfaatine zarar verebileceğini kabul etmektedir[92]. Bu hüküm ve İsviçre Federal Mahkemesinin yorumu, ZGB md 264/2 hükmü ile uyumlu bir bütün oluşturur. Zira ZGB md 265/2 hükmüne göre evlat edinme ilişkisinin en önemli getirisi küçüğe bakım sağlanmasıdır ve evlat edinen kişiler yaş itibarıyla da küçüğün erginliğine dek ona bakım sağlayabilecek kişiler olmalıdır.

TMK md 308 hükmü, 2018 değişikliğinden evvel, evlat edinenler ile edinilen arasında on altı yaş olması gerektiğini öngören ZGB md 265/1 düzenlemesinin, yaş sınırı on sekize çıkarılarak TMK'ya alınmış halidir[93]. Dolayısıyla TMK hükmü, o tarihte ZGB'de bulunmayan azami yaş sınırını içermemektedir. Gerçi, evlat edinmenin her halükârda küçüğün yararına olması gerektiğini düzenleyen TMK md 305/2 hükmü sayesinde, evlat edinme ilişkisinin kurulması, evlat edinmek isteyen kişiler ile küçük arasında çok fazla yaş farkının bulunması nedeniyle engellenebilir. Keza, ZGB'nin evlat edinme düzenlemelerindeki değişikliğin yürürlüğe girmesinden evvel, böyle bir azami yaş sınırı içermeyen ZGB md 265 hükmü de böyle yorumlanıyordu[94]. Hüküm azami bir yaş sınırı içermese de yaş farkı çocuğun menfaati ilkesine göre değerlendirilmeli ve çocuğun menfaatine aykırı düşecek kadar yüksek yaş farkı

[90] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) § 5, N 76; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 510; Rona Serozan, 'Soybağı Hukuku Üzerine Çeşitlemeler', *Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan* (Turhan 2008) 769; Baygın, Soybağı (n 15) 163.

[91] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 265, N 3, 6; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264a, N 6. Türk hukukunda bu yönde bkz Baygın, Soybağı (n 15) 157.

[92] BGE 136 III 423 E 3. 5; BGer 5A.6/2004 (Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.79).

[93] ZGB md 265/1 (Değişiklik Öncesi): "Das Kind muss wenigstens 16 Jahre jünger sein als die Adoptiveltern."

[94] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.10

kabul edilmemeliydi[95]. Keza, ZGB md 264/2d hükmüne göre bu azami ve asgari sınırı küçüğün menfaati gerekli kılıyorsa değiştirilebilir. Bu gereklilik, anne-babası ölen çocuklara bakan ve onları evlat edinmek isteyen abla/ağabey veya büyükanne/büyükbabaların durumunda olduğu gibi, küçüğün menfaatinin sağlandığı açık olan hallerde söz konusu olabilir[96]. TMK md 308, asgari yaş sınırının küçüğün menfaati gereği değiştirilebileceğini düzenleyen bir hüküm barındırmamaktadır[97]. Oysa yaş sınırlarını esnetme işlevi olan bu hükümlerle, küçüklerin evlat edinilmesi sistematiğine çocuğun yararına odaklanan bir esneklik sağlanması amaçlanmıştır[98]. Aynı esasın Türk hukukundaki asgari yaş sınırı bakımından da benimsenmesi, hâkime çocuğun yararı esasına dayalı bir takdir yetkisi tanınması, katı yaş koşulunun çocuğun yararına aşılmasını sağlayabilir.

E. Evlat Edinilen Küçüğün Rızası ve Evlat Edinenin Altsoyu Olan Küçüğün Durumu

Evlat edinilen küçük, evlat edinme işleminin sonuçları ile doğrudan ve kişisel olarak karşı karşıya gelen kişidir. Bu nedenle evlat edinme işleminde ayırt etme gücü olan küçüğün de rızası aranmaktadır[99]. TMK md 308/2 ve ZGB md 265/1 hükmü, bu esası düzenler. Ayırt etme gücüne sahip küçüğün rızasının aranması, şüphesiz onun menfaatinin doğrudan esas alındığı bir düzenlemedir. Zira, küçüğün bir ailenin yanında yetişmesi kaygısı ile istemediği kişilerce evlat edinilmesi, onun duygu dünyası üzerindeki oldukça olumsuz etkilere neden olabilir.[100] Bunun bir sonucu olarak, küçüğün, örneğin sadece ekonomik durumu çok iyi olduğu için istemediği bir aileye evlatlık olarak verilmesi söz konusu olamaz. Zira ayırt etme gücüne sahip küçüğün kendisi ile ilgili kararlara katılma hakkı, yetişkinlerin onun üzerinde böylesine bir tahakküm kurmasını engeller[101].

Ayırt etme gücü bulunan küçüğün evlat edinme işlemine rıza göstermesi, şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan sayılır. Dolayısıyla rıza ancak bizzat küçük tarafından

[95] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.10. Hâkim, araştırma ödevini yerine getirirken, bu yaş farkını gözetmeli, fazla yaş farkının evlat edinenlerin küçüğü gerektiği gibi eğitmesine engel olabileceğini de göz önünde bulundurarak bir karar vermeliydi. Bkz Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268a, N 5.

[96] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264d, N 5.

[97] Uygulamada da, aralarında en az on sekiz yaş fark bulunmayan kişiler arasında evlatlık ilişkisi kurulamayacağı kabul edilmektedir. Bkz Yarg HGK, 15.11.2006, E 2006/704, K 2006/724; Yarg. 2 HD 27.09.2004, E. 2004/9167, K 2004/10742; Yarg 2 HD, 24.01.2005, E 2004/14986, K 2005/606 (lexpera.com.tr).

[98] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.79.

[99] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 265, N 7; Breitschmid (n 10) ZGB Art 265, N 5; Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 120. Bu yönde bkz Hatemi H, *Aile Hukuku* (9. Bası On İki Levha 2021) 182.
"*Mahkemece, dava tarihinde onbeş yaşında olan evlat edinilmek istenilen küçüğün rızası alınmaksızın davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı bulunmuştur."* Bkz Yarg 2 HD, 21.02.2005, E 2005/16433, K 2005/2331. *"...küçüklerin mahkemece dinlenmeleri, ilköğretim çağında olmaları nedeniyle ayırt etme gücüne sahip olup olmadıkları gözlenerek evlat edinilmeye rıza gösterip göstermediklerinin sorulması gerekirken, 7/5/2008 tarihli duruşmaya da katıldıkları halde beyanları alınmadan davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı bulunmuştur."* Bkz Yarg 2 HD, 30.11.2010, E 2009/16483, K 2010/19941 (lexpera.com.tr).

[100] Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 120.

[101] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §9, N 1 vd, özellikle N 2.

verilebilir, bu rızanın verilmesi yasal temsilcinin iznine tabi değildir[102]. Küçüğün evlat edinme işlemine rıza göstermek bakımından ayırt etme gücünün bulunması, küçüğün yaşı bakımından, rıza verdiği işlemin bir evlat edinme işlemi olduğunu ve evlat edinilmesinin kendi kişisel durumu bakımdan yaratacağı değişiklikleri ve hukuki sonuçları algılayabilmesi anlamına gelir[103].

Küçük evlat edinme işlemini kavrayabilecek ölçüde ayırt etme gücüne sahip değilse, evlat edinme işlemi bakımından rızasının bir önemi kalmamaktadır[104]. Fakat küçüğün rızası, ayırt etme gücünün bulunmaması dolayısıyla aranmıyorsa da evlat edinme işlemi ve bunun sonuçları mümkün olan en kısa sürede, küçüğün yaşına ve somut olaya en uygun şekilde ona izah edilmelidir[105]. Zira ayırt etme gücüne sahip olmasa da küçüğün bu konudaki görüşünün mümkün olduğu ölçüde öğrenilmesi gerekir[106]. Ayırt etme gücüne sahip olmadığı düşünülen küçük, evlat edinme işlemine olumsuz bir tepki gösteriyorsa, evlat edinmeden beklenen yararın gerçekleşeceği şüphelidir[107]. Dolayısıyla bu inceleme, küçüğün menfaatinin mümkün olduğunca dikkate alınması gereğinin bir sonucudur[108].

---

[102] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 265, N 8; Akıntürk ve Ateş (n 1) 376; Didem Özcan, 'Evlat Edinmede Rıza' (2017) 75(2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 709.

[103] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 265, N 8; Breitschmid (n 10) ZGB Art 265, N 6; Kılıçoğlu, Aile Hukuku (n 58) 459; Özcan (n 103) 709; Yılmaz (n 19) 16.

[104] Özcan (n 103) 708.

[105] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.16.

[106] Özcan (n 103) 708.

[107] Özcan (n 103) 709.

[108] TMK md 309'a göre, evlat edinilecek küçüğün biyolojik anne-babasının da evlat edinme işlemine rıza göstermesi gerekir. Bu hükmün mehazı, aynı esası düzenleyen ZGB md 265a/2 hükmüdür. Üstelik biyolojik anne-babanın rızasının aranması için, bunların velayet hakkına sahip olmaları da gerekmez. Bkz Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 78. Serozan bu durumu eleştirmiş, velayet hakkına sahip olmamalarına ve küçüğün evlatlık adayı olarak bulunmasına rağmen, biyolojik anne babanın rızasının aranmasının, bunların ikisinin de görüş birliği içinde bulunmasının aranmasının, üstelik bunların TMK md 310/2 gereği bu rızayı serbestçe geri alabilmelerinin, kanun koyucunun biyolojik anne babanın küçüğün hayatı üzerindeki iradesine "*aşırı duyarlılık*" göstermesi anlamına geldiğini ve bu durum küçüğün menfaati ile bağdaşmadığını ileri sürmüştür. Bkz Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 78. Öte yandan, TMK md 311'e göre; "*Küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmiyorsa*", anne veya babanın rızası aranmaz. Bu düzenleme, doğrudan küçüğün menfaatini gözetme amacı taşımaktadır. Bkz Belen (n 13) 4; Süleyman Yalman, 'Evlat Edinmede Rıza' (2004) (8)1-2 Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi <http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/8_5.pdf> Erişim Tarihi 19 Temmuz 2021 15. Zira özen yükümlülüğünü yerine getirmeyen anne babanın iradesi, çocuğun evlat edinilerek bir aile ortamında yaşama şansını ortadan kaldırmamalıdır. Ayrıca anne veya baba küçüğün menfaatine aykırı davranarak evlat edinme işlemine izin vermiyorsa, bu durum hakkın kötüye kullanılması teşkil edebilir. Bkz Koçoğlu (n 75) 245. Bu yönde bkz. "*Hukuk Genel Kurulunda yapılan tartışmalar sonrasında; somut olayda, sokağa bırakılan ve kurumca koruyucu aile olarak davacılara verilen küçüğün davacılar ile duygusal bağının oluştuğu; evlilik dışı ilişkisi sonucu küçüğü dünyaya getiren davalı annenin, küçüğün babasının kim olduğu yönünde herhangi bir açıklamada bulunmadığı; babanın kim olduğunun dosyaya yansımadığı ve davanın hiçbir safahatına da katılmadığı, davalı anne yönünden yapılan değerlendirmede de çocuğa karşı özen yükümlülüğünü yerine getirmediğinin anlaşıldığı ve buna bağlı olarak da davalı annenin evlat edinemeye rızasının alınmasına gerek olmadığı, gerekçesiyle, direnme bu yönüyle oyçokluğu ile olmak üzere uygun bulunmuştur*." Yarg HGK, 11.04.2012, E 2012/302, K 2012/287 (lexpera.com.tr).

Kanun koyucu, küçüğün menfaatini korurken, sadece evlat edinilenin değil, ayrıca evlat edinenin altsoyunun durumunu da dikkate alır[109]. Bu esası açıkça düzenleyen TMK md 305/2'ye göre, "*Evlât edinmenin her hâlde küçüğün yararına bulunması ve evlât edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir*." Zira evlat edinenle evlat edinilen arasında soybağının kurulması, evlat edinenin altsoyunun mirasçılık menfaatini ve evlat edinenin alt soyuna karşı olan bakım yükümlülüğünü de hakkaniyete aykırı şekilde olumsuz etkileyebilecektir[110]. Fakat burada sözü edilen hakkaniyete aykırı biçimde olumsuz etkilenme, mirasçıların artması nedeniyle miras payının azalması veya altsoyun bakım alacağının evlat edinilene karşı olan bakım borcu nedeniyle ekonomik olarak sınırlanması anlamına gelmez. Zira bunlar, evlat edinmenin olağan sonuçlarıdır[111]. Olması gereken, ailedeki çocukların bu yeni duruma uyum sağlayabilmeleri ve evlat edinmenin ailenin ekonomik durumu bakımından gerçekçi görünmeyen sonuçlarının olmamasıdır[112]. Üstelik, evlat edinenin alt soyu bakımından, eğer halihazırda biyolojik bir kardeşi yoksa, bir kardeşle büyüme olgusu olağan maddi dezavantajları nötr hale getirebilecek bir avantajdır[113].

Aileye evlat edinme yolu ile yeni bir birey katılması, mutlaka o ailenin yapısını değiştirir. Fakat evlat edinme sonucunda aile yapısında değişiklik meydana gelmesi, aynı zamanda evlat edinmenin beklenen ve doğal sonucudur[114]. Önemli olan, evlat edinilen küçüğün aileyle bütünleşmesinin sağlandığı bu aşamada, evlat edinenlerin diğer altsoyunun da evlat edinme sonucunda oluşan bu yeni duruma uyum sağlayabilmesidir[115]. Dolayısıyla bu hükmün kastettiği hakkaniyete aykırılık durumu, evlat edinenlerin altsoyu bakımından evlat edinmenin olağan sonuçlarını aşan bir etkidir. İsviçre öğretisine göre bu hükmün kastettiği olumsuz etki, altsoyun hukuki durumunun kasten kötü duruma getirilmesi isteğinden doğmalıdır[116]. Örneğin; evlat edinme işlemi, altsoyun miras payını azaltarak adeta onu mirastan mahrum bırakmaya

---

[109] Kanun koyucunun evlat edinme sistematiğinde küçüğü dolaylı olarak koruduğu bir diğer durum, ergin ve kısıtlıların evlat edinilmesinde altsoyun muvafakatini arayan TMK md 313 hükmüdür. Buna göre ergin veya kısıtlı bir kişiyi evlat edinecek olanın altsoyu varsa, bunun işleme rıza göstermesi gerekir. Altsoy küçük ise de ayırt etme gücü olduğu müddetçe bu rızayı tek başına verebilir. Zira bu rıza, şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hakkın kullanılması niteliğini taşır. Bu yöndeki ayrıntılı tartışma için bkz Tuba Birinci Uzun, 'Erginlerin veya Kısıtlıların Evlat Edinilmesinde Evlat Edinenin Altsoyunun Açık Muvafakatinin Bulunması Koşulu' (2017) 19 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan) 343 vd. Bu yönde bkz. Yarg 2 HD 08.11.2010, E 2009/16480, K 2010/18718; Yarg 2 HD, 08.10.2012, E 2012/14826, K 2012/23693 (lexpera.com.tr).

[110] Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1525; Akıntürk ve Ateş (n 1) 372.

[111] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 67-69; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 20; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.91; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.09. Bu yönde bkz Kılıçoğlu, Aile Hukuku (n 58) 457; Şıpka (n 4) 308; Aydos (n 15) 121.

[112] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 21. Bu vakıalar, açılacak bir evlat edinmenin kaldırılması davasında, her türlü delil ile ispatlanabilir. Bkz Koç (n 47) 378.

[113] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 21.

[114] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 60; Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 20.

[115] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 20.

[116] Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 22; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.91. Bu yönde bkz Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.09; Sutter-Somm ve Kobel (n 25) N 781. Türk hukukunda bu yönde bkz Aydos (n 15) 121.

veya onun bakım alacağını azaltmaya yönelik bir kasıt içeriyorsa, böyle bir durum söz konusudur[117]. Fakat böyle bir kasıt olmasa bile, küçüğün evlat edinilmesi evlat edinenin aile yapısını, diğer çocukları ile ilişkisini olumsuz etkileyecek derecede derinden sarsacak ise, altsoyun menfaati hakkaniyete aykırı ölçüde etkileniyor olabilir. Bu durumda, evlat edinenin altsoyu olan küçükler, yaşları müsaade ettiği ölçüde dinlenilmeli ve buna göre karar verilmelidir[118]. Sonuç olarak kanun koyucu evlat edinme işleminde sadece evlat edinilen küçüğü korumamakta, bu işlemden etkilenebilecek her küçüğün menfaatini dikkate almaktadır[119].

F. Evlat Edinme İlişkisinin Kaldırılması ve Küçüğün Menfaati Ölçütü

Evlat edinme ilişkisi, kişilerin keyfi olarak sona erdirebilecekleri bir ilişki değildir. Bu ilişkinin sonuçları kesindir ve kural olarak değiştirilemez[120]. Bu nedenle evlat edinme ilişkisi bir kez kurulduktan sonra, artık baba ile çocuk arasında soybağının kurulmasını sağlayan diğer yollar, yani tanıma ve babalık hükmü yolu kapanacaktır[121]. Evlat edinme ilişkisinin bu niteliği de küçüğün menfaatini esas almaktadır. Zira çocuk hukukuna hâkim olan ilkelerden biri *istikrar ilkesidir*. Buna göre küçüğün kişisel durumunda yapılacak değişiklikler ancak zorunlu ve küçüğün yararına ise mümkün kabul edilir. Dolayısıyla küçüğün kişisel durumu, mümkün olduğunca, keyfi olarak değiştirilmemelidir[122].

Kanun koyucu evlat edinme ilişkisinin kaldırılabilmesine neden olan halleri ayrıca düzenlemiştir. Küçüğün menfaatinin sağlanması, evlat edinme işleminin gerçekleştirilmesi için bir önkoşuldur. Fakat küçüğün menfaatine olmayan bir evlat edinme işlemi, her nasılsa gerçekleşmiş ise, bunun sonucu evlat edinme ilişkisinin kaldırılması olabilir. Zira küçüğün menfaatine olmamasına rağmen gerçekleştirilen evlat edinme işlemi, evlat edinme ilişkisinin kaldırılmasına neden olabilecek bir noksanlık halidir[123]. Benzer şekilde, evlat edinenin altsoyunun menfaatini hakkaniyete aykırı şekilde olumsuz etkilemesine rağmen gerçekleştirilen evlat edinme işlemi de altsoyun menfaatine aykırı sayıldığı için, evlat edinme ilişkisinin kaldırılmasına

---

117 Breitschmid (n 10) ZGB Art 264, N 22.

118 Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.09. Hakim bu yönde kapsamlı bir araştırma yapmalıdır. Bkz *"Mahkemece, evlat edinenin diğer çocukları M ve N dinlenmeden, evlat edinme ile ilgili tavır ve düşünceleri değerlendirilmeden, evlat edinmenin bu çocukların yararlarını hakkaniyete aykırı bir biçimde zedeleyip zedelemeyeceği konusunda yeterli araştırma yapılmadan, evlat edinmeye muvafakat ettikleri konusunda evlat edinen ve tanığın beyanları ile yetinilerek eksik inceleme ile hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır."* Yarg 2 HD, 12.09.2005, E 2005/9794, K 2005/11750 (lexpera.com.tr).

119 Kanun koyucu bu düzenlemede altsoydan söz ederken sadece küçük olan altsoyu kastetmemektedir. Fakat bu çalışmanın inceleme kapsamı gereği, küçük olan altsoyun menfaatin üzerinde durulmuştur.

120 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.110. Dolayısıyla evlatlık ilişkisi haklı bir sebep olmaksızın keyfi olarak kaldırılamaz. Bkz Yarg 2 HD, 08.05.2003, E 2003/4342, K 2003/6810; Yarg 2 HD, 02.09.2009, E 2008/6668, K 2009/13074 (lexpera.com.tr).

121 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.110.

122 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 23.

123 Görgeç (n 82) 362.

neden olabilecek bir noksanlık içermektedir[124]. Fakat bu ihtimalde bile, TMK md 318/2 gereği, evlat edinme ilişkisinin kaldırılması bakımından küçüğün menfaatinin ağır derecece zedelenmemesi ayırt edici ölçüttür. Dolayısıyla çocuğun menfaati şartı, evlat edinme işlemi sırasında mevcut değilse bile, sonradan sağlanmış ise, evlat edinme ilişkisinin kaldırılamaması gerekir.

TMK md 317'ye göre, evlat edinme işlemine rıza göstermesi gereken kişilerin rızalarının alınmamış olması da evlat edinme ilişkisinin kaldırılmasına neden olabilir. Fakat, evlat edinme ilişkisinin bu nedenle kaldırılması da ancak küçüğün menfaatini ağır derecede zedelemiyorsa söz konusu olabilir[125]. Mehaz hüküm olan ZGB md 269/1 de aynı esası düzenlemektedir. Dolayısıyla, küçüğün menfaati, ilgililerin rıza verme hakkından üstün tutulmuştur[126].

Bunun yanında, TMK md 318/2'ye göre evlat edinme işlemi esasa ilişkin başka eksiklikler nedeniyle sakat olabilir. Buradaki eksiklikler, olması gereken yaş farkının aranmamış olması veya evlat edinenler ile evlat edinilen arasındaki bakım ilişkisinin kurulmaması gibi sebeplerden kaynaklanıyor olabilir[127]. Hükme göre: "*Noksanlıklar bu arada ortadan kalkmış veya sadece usule ilişkin olup ilişkinin kaldırılması evlâtlığın menfaatini ağır biçimde zedeleyecek olursa, bu yola gidilemez*." Dolayısıyla her ihtimalde, evlat edinme ilişkisinin kaldırılması bakımından küçüğün menfaati ayırt edici ölçüttür.

G. Evlat Edinilen Küçüğün Adının Değiştirilmesinin Küçüğün Menfaatine Etkisi

TMK ve ZGB, evlat edinilen küçüğün adının ve soyadının değiştirilmesini özel olarak düzenlemiştir. TMK md 314/3'e göre evlat edinilen küçük, evlat edinenin soyadını aldığı gibi, küçüğün adının da ayırt etme gücünün bulunup bulunmamasından bağımsız olarak evlat edinilen tarafından değiştirilmesi mümkündür[128]. Esasında bu değişikliğin gerekçesi, küçüğe yeni bir kimlik vermektedir[129]. Fakat kanun koyucu, ayırt etme gücü bulunan küçüğün adının değiştirilmesi bakımından onun rızasını aramamaktadır. Oysa ayırt etme gücü bulunan küçüğün adının değiştirilebilmesi için onun da rızasının alınması, çocuk hukukuna hâkim ilkelerden olan "*katılım hakkının*"

---

124 Görgeç (n 82) 362, 363.

125 Gözde Çağlayan Aygün, 'Türk Medeni Kanunu'na Göre Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması' (2019) 5(2) Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 414; Görgeç (n 82) 369 vd.

126 Breitschmid (n 10) ZGB Art 269a, N 11; Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 121; Çağlayan Aygün (n 125) 414; Görgeç (n 82) 369 vd. Bu yönde bkz Hatemi, Aile Hukuku (n 99) 184.

127 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.122.

128 Tabii, eşlerden birinin diğerinin çocuğunu evlat edinmesi halinde, bu hükme göre isim değişikliği yapılamaması gerekir. Bu durumda isim değişikliği, ancak isim tashihi davasıyla sağlanabilir. Benzer içerikli ZGB md 267a hükmü için bu yönde bkz Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.108a

129 Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 118; Baygın, Sonuçlar (n 11) 631.

kesin bir sonucudur[130]. Katılım hakkı, yeterli olgunluğa erişmiş küçüğün kendi hayatını ilgilendiren meselelerde söz sahibi olması, diğer bir deyişle bu konularda görüş bildirebilmesi, hatta rızasının aranması anlamına gelir[131]. Üstelik şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hakkın kullanılması sayılan ad değişikliği, ayırt etme gücü bulunan kişinin rızasından bağımsız biçimde kanuni temsilci tarafından kullanılamaz[132]. TMK 314/3 hükmünün içerdiği bu geniş ve sınırı küçüğün rızası ile çizilmemiş yetki kanımızca yerinde değildir. Öğretide, ayırt etme gücüne sahip küçüğün adının değiştirilebilmesi için, onun rızasının alınması gerektiği sonucunu TMK md 339/3 hükmünden çıkaran bir yorum olsa da[133], bu konu küçüğün menfaati bakımından öğretinin yorumuna veya yargının takdirine bırakılamayacak kadar önemlidir. Dolayısıyla TMK md 314/3 hükmü, sadece ayırt etme gücü olmayan küçüğün adının değiştirilmesini düzenleyen bir hüküm olarak amaca uygun biçimde dar yorumlanmalıdır[134].

Aynı hususu düzenleyen ZGB md 267a/1'e göre ise, evlat edinilen küçük evlat edinenin soyadını alır, ancak hükmün ilk fıkrası, küçüğün adı bakımından daha ayrıntılı ve yerinde bir düzenleme içerir. Buna göre, evlat edinilen küçüğe, haklı nedenlerin varlığı halinde yeni bir ad verilebilir. Fakat bundan önce, mümkünse, küçüğün dinlenilmesi gerekir. Eğer küçük on iki yaşından büyükse, bu değişiklik ancak onun rızası ile yapılabilir. ZGB'nin 2018 değişikliğinden evvel yürürlükte olan md 267/3 hükmü, TMK md 314/3 ile aynı içeriğe sahipti ve böyle bir sınırlama içermiyordu. Fakat bu dönemde de hükmün bir sınırlama içermemesi karşısında, küçüğün menfaati esası ile bir sınırlamaya gidilmesi gerektiği, bu nedenle küçüğün eski ismini kullanmaya devam etmesi konusundaki menfaatinin esas alınması[135] ve küçük ayırt etme gücüne sahipse mutlaka dinlenilmesi gerektiği yönünde bir görüş mevcuttu[136]. Keza, ZGB'de yapılan bu değişikliğin, öğretinin ve uygulamanın da görüşleri doğrultusunda, isim değişikliğini zorlaştırma ve küçüğün kişilik hakkını koruma amacı taşıdığı vurgulanmaktadır[137]. Bu nedenle, küçüğün adının, okula başladıktan ve isminin kişiliğinin bir parçası olduğu bilincine eriştikten sonra değiştirilmesi, bu hükmün küçüğün kişilik hakkını ve menfaatini koruyan amacı ile bağdaşmaz[138].

130 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §5, N 82.

131 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) §9, N 1 vd.

132 Baygın, Sonuçlar (n 11) 632.

133 Öztan, Aile Hukuku (n 67) 990. Bu yöndeki tespit ve eleştiri için bkz Baygın, Sonuçlar (n 11) 632.

134 Baygın, Sonuçlar (n 11) 632.

135 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 42.

136 Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.08.

137 Breitschmid (n 10) ZGB Art 267b, N 6.

138 Breitschmid (n 10) ZGB Art 267b, N 6. Türk hukuku bakımından aynı yorum için bkz Baygın, Sonuçlar (n 11) 632.

II. Tam-Sınırlı Evlat Edinme Sistemlerinin Benimsenmesi ve Evlat Edinilen Küçüğün Menfaati

A. Genel Olarak

Hukuki sonuçları bakımından evlat edinme sistemleri, temel olarak, tam ve sınırlı (basit, ikili) evlat edinme sistemi olarak ikiye ayrılabilir. Kanımızca tam ve sınırlı evlat edinme sistemlerinin evlat edinilenin soybağı, mirasçılığı ve biyolojik ailesi ile olan ilişkisi üzerindeki etkisi, küçüğün menfaatine doğrudan etki eden unsurlardır. Üstelik tam evlat edinme sisteminde evlat edinme sırrının saklanması ve biyolojik ailenin evlat edinilen küçük ile olan kişisel ilişkisinin kısıtlanması, çoğun yeni bir aileye uyum sağlama ve o ailenin parçası olma sürecini pekiştirir[139]. Bu ise, esasında evlat edinmeden beklenen en doğal sonuçtur. Dolayısıyla tam-sınırlı evlat edinme sistemlerinin hukuki sonuçları küçüğün menfaatine etkisi bakımından özel olarak incelenmelidir.

Tam evlat edinme, evlat edinilenin evlat edinenlerle soybağı ilişkisine girdiği, önceki soybağının ise tamamen ortadan kaldırıldığı evlat edinme ilişkisini ifade eder. Böylece evlat edinilen, evlat edinenlerin biyolojik çocukları ile tamamıyla aynı hukuki statüye sahip olur[140]. Tam evlat edinme sisteminin kabul edilmesi, etkilerini evlat edinilenin soybağında ve buna bağlı olan tüm hukuki statülerinde gösterir. Evlat edinilen, adı, vatandaşlığı, yerleşim yeri, bakım ve nafaka yükümlülüğü, mirasçılık ilişkisi bakımından tamamıyla ve sadece kendisini evlat edinen aile ile bir hukuki bağ içinde olur[141]. Böylelikle evlat edinilen kişi evlat edinenlerden doğmuş gibi bir sonuç ortaya çıkar[142]. ZGB md 267/1 hükmü doğrultusunda, İsviçre hukukunda tam evlat edinme sistemi benimsenmektedir[143]. Bunun sonucunda, ZGB md 276/2 gereği evlat edinilenin biyolojik ebeveynleri ile olan soybağı ilişkisi tamamen sona erer[144]. Bunun yanında, aşağıda da incelendiği üzere, evlat edinenler ile evlat edinilen arasında karşılıklı olarak mirasçılık ilişkisi kurulur. Evlat edinilen kişinin biyolojik ailesi ile arasındaki mirasçılık ilişkisi ise sona erer[145].

---

139 Baygın, Sonuçlar (n 11) 627.

140 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 40; Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 2; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 991; Musa Aygül, 'Evlât Edinme Yolu ile Vatandaşlığın Kaybedilmesi ve Kazanılması' (2012) 99 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 46; Yürük (n 18) 340.

141 Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 2; Michelle Cottier, *Austausch von Informationen im Adoptionsdreieck*, *Information & Recht* (Helbing&Lichtenhahn 2002) 32; Michelle Cottier, 'Neu Balance von Informations- und Geheimhaltungsinteressen im Adoptionsdreieck' (2017) *Festschrift für Thomas Geiser zum 65. Geburtstag* 153; Aygül (n 140) 46.

142 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 4; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.02; Biderbost (n 19) ZGB Art 267a N 1; Simone Bischoff, 'Die Suche des Adoptivkindes nach seinen leiblichen Eltern' (1986) 54 Zeitschrift für Zivilstandswesen 281; Büchler ve Vetterli (n 13) 207; Cottier, Adoptionsdreieck (n 141) 32; Cottier, Geheimhaltungsinteressen (n 141) 153; Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (Genişletilmiş 10. Bası, Turhan 2019) 55; Aygül (n 140) 46; Belen (n 13) 82; Baygın, Sonuçlar (n 11) 627.

143 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 40, ZGB Art 267, N 4; Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 1 vd; Sutter-Somm ve Kobel (n 25) N 784; Biderbost (n 19) ZGB Art 267a N 1; Bischoff (n 142) 281; Pfaffinger (n 14) 3; Büchler ve Vetterli (n 13) 207. Anton J Matmann, 'Adoption: Suche nach leiblichen Angehörigen' (1998) 66 Zeitschrift für Zivilstandswesen 192; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 509; Cottier, Adoptionsdreieck (n 141) 32; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.02. Hegnauer, 1999 tarihinde yürürlükte olan aynı içerikli ZGB md 264 hükmüne atıf yapmaktadır.

144 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 6; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.04; Pfaffinger (n 14) 2.

145 Bkz Aşa II, C, 3.

ZGB, evlat edinme sistematiği bakımından esaslı değişiklikler geçirmiş olsa da 1973 revizyonundan beri ZGB'de değişmeyen temel esaslardan biri, tam evlat edinme sisteminin benimsenmesidir[146]. İsviçre'nin yanı sıra, Kanada, Birleşik Krallık, Avusturalya, ABD, İskandinavya ve Avrupa ülkelerinin çoğunda tam evlat edinme sistemi benimsenmektedir[147]. Tam evlat edinme sisteminin benimsenmesinin amacının, evlat edinilenin evlat edinen aileyi benimseyebilmesi ve taraflar arasında gerçek bir aile ilişkisinin kurulabilmesi olduğu kabul edilmektedir[148].

Sınırlı evlat edinme sistemi ise, evlat edinilen ile biyolojik ailesi arasındaki ilişkilerin zayıflatılarak da olsa sürdürüldüğü ve evlat edinilen ile evlat edinenler arasındaki soybağı ilişkisinin hukuki sonuçlarının öz evlatlardan farklı düzenlendiği bir sistemdir. Böylece evlat edinilen ile biyolojik ailesi arasındaki hukuki bağ kopmaz ve mirasçılık ilişkisi devam eder[149]. Türk hukukunda sınırlı (ikili) evlat edinme sistemi benimsenmiştir[150]. Aşağıda da incelendiği üzere, bunun sonucu olarak evlat edinilen her iki aile ile de soybağı ilişkisine sahip olur[151] ve çifte mirasçılık hakkı elde eder[152]. Kanun koyucunun benimsediği sınırlı evlat edinme sisteminin, soybağı ve mirasçılık ilişkisindeki hukuki sonuçları, kanımızca küçüğün menfaati bakımından bazı olumsuz sonuçlara neden olur. Öğretide sınırlı evlat edinme sistemini eleştiren Serozan'a göre, bu evlat edinme sistemi çağdışı kalmıştır. Çağdaş ve günün koşullarına uygun olan ise tam evlat edinme sisteminin benimsenmesidir[153]. Bu eski sistemin en önemli sakıncalarından biri, mirasçılık hakkı bakımından ortaya çıkar. Zira, aşağıda

[146] Cottier, Adoptionsdreieck (n 141) 31; Pfaffinger (n 14) 3; Breitschmid (n 10) Vor ZGB Art 264-269c, N 6; Biderbost (n 19) ZGB Art 267a N 1; Matmann (n 143) 191.
1973 yılında, ZGB'nin evlat edinme düzenlemesi köklü bir değişikliğe uğramıştır. Değişikliklerden evvel, evlat edinilenin hısımlığı ve mirasçılık ilişkisi ZGB'nin mevcut durumundan çok daha faklı idi. Örneğin evlat edinme işlemi sonrasında hısımlık ilişkisi yalnızca evlat edinen ile evlat edinilen ve altsoyu arasında kurulurdu. Evlat edinilen ile evlat edinenin diğer hısımları arasında bir hısımlık ilişkisi kurulmadığı gibi, evlat edinilen ile bunlar arasında bir mirasçılık ilişkisi de söz konusu olmazdı. Bkz Egger (n 13) ZGB Art 268 N 2, 10. Bu eski düzenleme, kabul ettiği evlat edinme sistematiği bakımından, TMK'nın evlat edinme düzenlemesine, ZGB'nin mevcut durumuna nazaran, daha yakın bir düzenlemedir. 1973 yılındaki bu değişiklikten sonra, özellikle de evlat edinilenin mirasçılık hakkı oldukça farklı bir düzenlemeye tabi tutulduğu için, eski dönemdeki evlat edinme işlemlerinin ve bunların yeni kanun döneminde devam eden etkilerinin miras hukuku bakımından hangi kanuni düzenlemeye tabi kılınacağı hem İsviçre öğretisinde hem de İsviçre uygulamasında tartışmalara neden olmuştur. Bkz Cyril Hegnauer, 'Zum Erbrecht des Adoptivkindes in der leiblichen Familie, Artikel 267 Absatz 2 ZGB'(1993) 61 Zeitschrift für Zivilstandswesen 56 vd; Cottier, Geheimhaltungsinteressen (n 141) 153; Bischoff (n 142) 281. Bu yönde bkz Matmann (n 143) 191.

[147] Aygül (n 140) 47; Baygın, Sonuçlar (n 11) 628-629.

[148] Cottier, Geheimhaltungsinteressen (n 141) 153; Belen (n 13) 87; Aygül (n 140) 47. Evlat edinme sistemindeki yeni gelişmeler, İsviçre hukukunda tam evlat edinme sistemine eleştirel yaklaşılmaya başlanmasına neden olmuştur. Buna göre, çocuğun eski ailesinden tamamen koparılıp yeni bir aileye bırakılması, sonrasında hem evlat edinenler hem biyolojik aile hem de çocuk için içinden çıkılması zor sosyal problemlere sebep olabilmektedir. Oysa evlat edinme sistemindeki yeni nesil "üç köşeli evlat edinme" anlayışı, her iki ailenin de birbirini tanıdığı ve çocuğun durumu bilerek kabullendiği bir aile yapısı oluşmasına yardım edebilir. Fakat İsviçre hukuku bu gelişmeleri yakalamaktan uzak konumdadır. Bu yönde bkz Pfaffinger (n 14) 2.

[149] Aygül (n 140) 47; Yürük (n 18) 140.

[150] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 72, 82; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 991; Şıpka (n 4) 315; Şükran Şıpka ve Ece Ergün, 'Türk ve İsviçre Hukukunda Evlat Edinme Kurumunun Miras Hukuku ile İlişkisi' (2020) 5(1) Aurum Journal of Social Sciences 33; Aygül (n 140) 48; Baygın, Sonuçlar (n 11) 628-629.

[151] Bkz Aşa II, C, 1.

[152] Bkz Aşa II, C, 3.

[153] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 82; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 509. Aynı yönde bkz Öztan, Aile Hukuku (n 67) 991.

da incelendiği üzere, evlat edinen kişi evlatlığın mirasçısı olamaz, oysa biyolojik aile evlatlığın mirasçısı olabilir. Bu durumda, evlat edinilene bakıp onu büyüten kişiler mirasçı olamazken, bir bakım ilişkisi bulunmasa bile biyolojik aile evlat edinilenin mirasçısı olabilmektedir. Hatta evlat edinenden evlat edinilene geçen malvarlığı, evlat edinilenin ölümünden sonra, onun biyolojik ailesine geçebilmektedir. Bu durum ise kişilerin evlat edinme işlemine sıcak bakmaması ve küçüğün bakımının sağlanmasını amaçlayan bu sistemin işlerlik kazanamaması tehlikesini doğurur[154]. Zira, çocuğu evlatlık olarak veren ve ona bakmayan aile çocuğun mirasından yararlanırken, evlat edinen ve çocuğa bakan ailenin çocuğun mirasçısı olmaması adaletsiz bir uygulamadır[155]. Üstelik, TMK döneminde, Türk Kanunu Medenisi'nden farklı olarak, evlat edinilenin evlat edinene mirasçı olması bir anlaşma ile kaldırılamayacağı için, bu durum daha fazla göze batmaktadır[156]. Ayrıca evlat edinilen ve öz çocuklardan oluşan çok çocuklu bir ailede, çocukların bazılarının çift, bazılarının tek miras hakkına sahip olması, aile içi huzursuzluğun kaynağı olabilir[157]. Elbette, tam evlat edinme sisteminin benimsenmesi zorunlu değildir. Fakat mehaz ZGB örnek alınıyorsa, evlat edinme sistemi bir bütün olarak değerlendirilmelidir[158]. Bu nedenle Serozan'a göre, sistem uyumu korunamamış ve karma bir sistem oluşturulmaya çalışılırken "*derme çatma bir mozaik*" yaratılmıştır[159]. Kanımızca Serozan'ın sınırlı evlat edinme sistemine evlat edinilenin mirasçılık durumu nedeniyle getirdiği bu eleştiri, sınırlı evlat edinme sisteminin küçüğün menfaati üzerindeki olumsuz etkisinin en açık göstergelerinden biridir. Zira, evlat edinme olgusuna maddi ve manevi sonuçları nedeniyle tereddütle yaklaşan bireyler, kendi malvarlıklarının dolaylı olarak da olsa evlat edindikleri çocuğun biyolojik ailesine geçebilecek olduğunu bilmeleri, onları evlat edinme işleminden daha da uzaklaştıracaktır. Bir yandan çocuğun bakım ihtiyacının karşılanmasını ve menfaatinin korunmasını amaçlayan evlat edinme kurumunun, diğer yandan bu mirasçılık ilişkisi nedeniyle bireylerin zihninde tereddüt yaratması, şüphesiz, çelişkili bir durumdur.

B. Evlat Edinme Sırrı Kavramı ve Küçüğün Menfaatinin Bu Yolla Korunması

Evlat edinilen küçüğün ve onu evlat edinenlerin bilgilerinin küçüğün biyolojik ailesinden gizlenmesi ile evlat edinenlerin, küçüğün biyolojik ailesinin, küçüğün kendisinin kimlik bilgilerinin ve evlat edinme işleminin üçüncü kişilerden gizlenmesi,

---

154 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 82; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 509; Rona Serozan ve B İlkay Engin, *Miras Hukuku* (6. Baskı, Seçkin 2019) N 38.

155 Serozan ve Engin, Miras Hukuku (n 154) N 38; Baygın, Soybağı (n 15) 238.

156 Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 509.

157 Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 510.

158 Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1608.

159 Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 510. Bu yönde bkz Belen (n 13) 71. Öztan bu durumu, kanun koyucunun "ortalama bir yol takip etmeye çalışması" olarak nitelendirmektedir. Bkz Öztan, Aile Hukuku (n 67) 994.

evlat edinme sırrı (*Adoptionsgeheimnis*) olarak adlandırılmaktadır[160]. ZGB, ilk defa 1973 yılında evlat edinme sisteminde yapılan köklü değişiklikler sonrasında tam evlat edinme sistemini benimsemiş ve evlat edinme sırrının saklanması kavramını kabul etmeye başlamıştır[161]. Bu sırrın saklanması, tam evlat edinme sisteminin benimsenmesinin doğal bir sonucudur[162]. Zira evlat edinilen küçüğün sadece kendisini evlat edinen aile ile soybağı ilişkisine sahip olacağını kabul eden ZGB'ye göre, bunun yalnız hukuki boyutta kalmaması, küçüğün sosyal olarak da yeni ailesine uyum sağlayabilmesi için bu sırrın saklanması, tutarlı bir düzenlemedir[163].

İsviçre hukukunda, bu sırrın saklanmasının biyolojik ailenin küçük ile onu evlat edinenler arasındaki ilişkiye müdahalesini engellediği, küçüğün eski ailesinden kopmasını ve yeni ailesine uyum sürecini kolaylaştırdığı savunulmaktadır[164]. Böylece hem evlat edinenlere hem de biyolojik aileye, hayata *temiz bir başlangıç yapma imkânı* tanınacak ve küçüğün evlat edinen aileye tam bir şekilde uyum sağlaması da güvence altına alınmış olacaktır[165]. Bu güvence, yeni ailesine uyum sağlayan ve onlar sayesinde sağlıklı bir bakım ilişkisine kavuşan küçüğün menfaatine doğrudan hizmet eder.

Evlat edinme sırrının korunması sayesinde hem küçük hem de evlat edinenler, küçüğün biyolojik ailesinden ve üçüncü kişilerden korunmuş olurlar[166]. Bu nedenle, evlat edinme işlemlerine katılan ve dolayısıyla bu bilgileri edinen veya herhangi bir sebepten evlat edinme bilgisini edinmiş olan herkes[167], bu bilgileri biyolojik aileyle ve üçüncü kişilerle paylaşmama yükümlülüğü altındadır[168]. Bu kişiler, evlat edindirmeye aracı kurumlarda çalışan resmi görevliler olabileceği gibi, bu bilgiyi gayri resmî yollarla edinmiş olan öğretmen, doktor veya komşular olabilir[169].

---

160 Rene Locher, *Persönlichkeitsschutz und Adoptionsgeheimnis* (Schulthess 1993) 5 vd; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.124; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.10; Pfaffinger (n 14) 4.

161 Franz Werro, 'Einige juristische Aspekte des Adoptionsgeheimnisses' (1994) 49 Zeitschrift für Vormundschaftswesen 73; Cottier, Adoptionsdreieck (n 141) 32; Pfaffinger (n 14) 3.
Değişiklikten önce, bu sırrı düzenleyen ZGB md 268b hükmü şöyle idi: "Çocuğun biyolojik ebeveynlerine ilişkin bilgiler, rızaları alınmadan evlat edinenlerle paylaşılamaz." (*Die Adoptiveltern dürfen ohne ihre Zustimmung den Eltern des Kindes nicht bekanntgegeben werden*.) Kişinin soybağını öğrenme hakkının henüz bugünkü kadar tanınmadığı ve tartışılmadığı o dönemde, biyolojik ebeveynlerin bilgilerinin evlat edinenden saklanmasının meşru bir durum olup olmadığı tartışılmıştır. Bkz Werro, ZVW 1994 (n 161) 73; Franz Werro, 'Das Adoptionsgeheimnis-Ausgewählte Fragen' (1995) 63 Zeitschrift für Zivilstandswesen 359.

162 Cottier, Adoptionsdreieck (n 141) 32.

163 Werro, ZZW 1995 (n 161) 359; Breitschmid (N 10) ZGB Art 268b-268d, N 1

164 Franz Werro, 'Das Adoptionsgeheimnis-Ausgewählte Fragen' (1995) 63 Zeitschrift für Zivilstandswesen 359; Breitschmid (n 10) ZGB Art 268b-268d, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.124; Sutter-Somm ve Kobel (n 25) N 799; Bischoff (n 142) 281; Locher (n 160) 5; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 3.

165 Cottier bu durumu "A clean break" şeklinde ifade etmektedir. Bkz Cottier, Adoptionsdreieck (n 141) 31; Cottier, Geheimhaltungsinteressen (n 141) 153.

166 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 4; Breitschmid (n 10) ZGB Art 268b-268d, N 2; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.10.

167 Locher (n 160) 6, 7; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 6, 10; Breitschmid (n 10) ZGB Art 268e, N 2.

168 Werro, ZZW 1995 (n 161) 360; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) N 13.10.

169 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 10; Breitschmid (n 10) ZGB Art 268e, N 2.

Üçüncü kişilere karşı sır saklama yükümlülüğü hem evlat edinme işleminin kendisini hem de evlat edinenlerin, biyolojik ailenin ve küçüğün kimliğini açıklamama olgusunu kapsar[170]. Diğer bir deyişle, biyolojik aile, evlat edinenlerin ve küçüğün kimlik bilgilerine erişemez[171]. Anılan bilgiler, üçüncü kişilerle de paylaşılamaz[172]. Üçüncü kişiler ayrıca evlat edinildiği bilgisini küçük ile paylaşmama yükümlülüğü altındadır. Zira aşağıda da incelendiği üzere, bu bilgiyi uygun şartlar altında küçük ile paylaşmak, evlat edinenlere ait bir yükümlülüktür[173].

ZGB evlat edinme sırrının saklanmasını oldukça ayrıntılı hükümler ile düzenlemektedir. Fakat bu hükümler yürürlüğe girmeden evvel de evlat edinme sırrının saklanmasının kişilik hakkı çerçevesinde korunacağı kabul eden bir görüş mevcuttu[174]. Bugün, İsviçre hukukunda evlat edinme sırrını düzenleyen temel norm, ZGB md 268b hükmüdür. Bu hükme göre, evlat edinilen ve onu evlat edinenler, evlat edinme sırrının saklanmasını talep etme hakkına sahiptir. Tabii, bu sırrın saklanması hakkından vazgeçmek de mümkündür. Fakat bu imkân hem küçüğün hem de onu evlat edinen ailenin rızasını gerektirir. ZGB md 268b/2'ye göre, küçüğün veya onun evlat edinenlerin kişisel bilgileri, ancak küçük ayırt etme gücüne sahipse ve hem küçük hem de evlat edinenler buna rıza gösterirlerse küçüğün biyolojik ailesine verilebilir. Fakat biyolojik ailenin, çocuklarının evlat edindirilip edindirilmediği, ne zaman evlat edindirildiği veya evlat edinmeye ve küçüğe ilişkin diğer bilgileri, küçüğün ve evlat edinenlerin kişisel bilgilerini ortaya çıkarmadığı müddetçe, onların rızasına gerek olmaksızın öğrenebileceği kabul edilmektedir[175]. ZGB md 268b/2 hükmüne göre rıza olmaksızın elde edilemeyecek kişisel bilgiden kasıt, küçüğün veya evlat edinenlerin kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgilerdir[176]. Aynı hükmün üçüncü fıkrasına göre ise, evlat edinilen erginliğe ulaşmışsa, biyolojik aile veya onların altsoyu, evlat edinilenin kişisel bilgilerine ancak evlat edinilen buna rıza göstermiş ise ulaşabilirler.

Evlat edinme sırrının korunması yükümlülüğüne aykırılık, bunu ihlal eden kişinin kim olduğuna göre farklı yaptırımlara tabi tutulmaktadır. Eğer bu yükümlülük, mesleği nedeniyle bu bilgiyi edinen ve bu sırrı saklamakla yükümlü olan bir kamu görevlisi tarafından ihlal edilirse, idare hukuku çerçevesinde memurun sorumluluğu söz konusu olur[177]. Evlat edinme sırrının bu nitelikleri taşımayan bir kişi tarafından ihlal edilmesi halinde ise, küçüğün veya evlat edinenlerin kişilik haklarının ihlal

[170] Locher (n 160) 7; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 13, 14, 15; Breitschmid (n 10) ZGB Art 268e, N 7; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.10; Pfaffinger (n 14) 4.

[171] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 16.

[172] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 19.

[173] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 20.

[174] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.10.

[175] Werro, ZZW 1995 (n 161) 359; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.124a. Benzer yönde bkz Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 17.

[176] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.124a.

[177] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 29, 30.

edildiği, dolayısıyla ihlale son verilmesinin talep edilebileceği ve bu nedenle uğranılan maddi ve manevi zararın tazmininin genel hükümlere göre talep edilebileceği kabul edilmektedir[178].

Evlat edinme sırrı, evlat edinilen küçüğe karşı uygulanan ve evlat edinildiğinin küçükten dahi saklanması anlamına gelen bir gizliliği ifade etmez[179]. Aksine, ZGB md 268c/1'e göre, evlat edinenler evlat edinme işlemini, yaşının ve olgunluğunun izin verdiği ölçüde küçüğe açıklamakla yükümlüdürler. Bu bilgiyi verme evlat edinenler bakımından gerçek anlamıyla bir yükümlülüktür[180]. Bu bilgi verme yükümlülüğü, kişinin soybağını öğrenme hakkından ileri gelir ve küçüğün soybağı hakkında bilgi alabilmesi için gerekli araçları kullanabilmesini sağlamak için öngörülmüştür[181]. Keza, ZGB md 268c/2'ye göre küçük, aksi için haklı bir sebep olmadıkça, biyolojik ailesi ile ilgili bilgi almayı talep edebilir. Fakat bu bilgi, biyolojik ailenin kimlik bilgilerini ortaya çıkaran türden bir bilgi olmamalıdır. Hükme göre somut olayda korunmaya değer bir menfaat varsa, küçük de biyolojik ebeveynlerinin kimlik bilgilerini talep edebilir[182].

Ergin çocuğun, bilgi edinme hakkı daha geniş düzenlenmiştir. ZGB md 268c/3'e göre ergin çocuk, her zaman biyolojik ebeveynlerinin kimlik bilgilerini ve her türlü ek bilgiyi öğrenmeyi talep edebilir. Ayrıca hükme göre, ergin çocuk biyolojik ebeveynlerinin diğer altsoyu hakkında, ergin olmaları ve buna rıza göstermeleri kaydıyla bilgi edinme hakkına sahiptir. Ergin çocuğun biyolojik ebeveynleri ile ilgili bilgi almaya yönelik mutlak bir hakkı vardır. Diğer bir deyişle, bilgi alma hakkı çocuğun veya karşı tarafın menfaatine olma şartına bağlanmamıştır[183]. Bilgi alma hakkı, biyolojik ebeveynlerin rızası şartına da bağlanmamıştır. Dolayısıyla ergin çocuğun onlar hakkında bilgi alabilmesi, onların bunu kabul etmelerinden bağımsız bir haktır[184].

178 Werro, ZZW 1995 (n 161) 360; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 268b, N 31.

179 Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.11.

180 Breitschmid (n 10) ZGB Art 268b-268d, N 5; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.125. Fakat bu hüküm, yükümlülüğün ihlalinde yaptırımın açıkça düzenlenmemiş olması nedeniyle, "*lex imperfecta*" niteliği taşımaktadır. Bkz Bischoff (n 142) 283.

181 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.125.

182 Hausheer/Geiser/Aebi-Müller (n 1) 16.125. Hegnauer, ZGB md 268c'nin yürürlükte olmadığı dönemde, çocuğun bilgi alma hakkının biyolojik ebeveynlerin kimlik bilgilerini talep yetkisini de kapsadığını kabul ediyordu. Bkz Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 13.11.

183 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.125.

184 Sutter-Somm ve Kobel (n 25) N 801. ZGB md 268c hükmünün yürürlükte olmadığı dönemde, ergin çocuğun biyolojik ebeveynleri ile ilgili bilgi alma hakkını düzenleyen özel bir hüküm yoktu. Bu nedenle böyle bir bilgi alma hakkının var olup olmadığı öğretide oldukça tartışmalı bir hususdu. Zira evlat edinme sırrını düzenleyen ZGB md 268 hükmü oldukça dar bir içeriğe sahipti. Hükme göre, evlat edinenlerin kimlik bilgileri, kendi rızaları olmaksızın biyolojik aileye açıklanamazdı. ("*Die Adoptiveltern dürfen ohne ihre Zustimmung den Eltern des Kindes nicht bekanntgegeben werden*."). Bu nedenle öğretide, evlat edinilen kişinin biyolojik ailesinin bilgilerini talep edip edemeyeceği tartışması mevcuttu. Öğretideki çoğunluk görüşüne göre ise, çocuk biyolojik ailesinin kimlik bilgilerini öğrenmeyi talep edebilirdi. Zira bu hüküm, bu bilgi edinme hakkını ortadan kaldıran bir içeriğe sahip değildi. Bu yönde bkz Cyril Hegnauer, 'Dürfen dem mündigen Adoptierten die leiblichen Eltern gegen den Willen der Adoptiveltern bekanntgegeben werden?' (1991) 46 Zeitschrift für Vormundschaftswesen 103. Ayrıca bilgi almak isteyen kişinin hangi hukuki araçlara başvurabileceği de belirsiz ve tartışmalıydı. Bu yönde bkz Locher (n 160) 55 vd; Cyril Hegnauer, 'Kann das Adoptivkind Auszüge über den ursprünglichen Eintrag seiner Geburt verlangen?' (1988) 56 Zeitschrift für Zivilstandswesen 2 vd. ZGB'nin mevcut hali, bu konu ile ilgili oldukça ayrıntılı düzenlemeler içerdiği için, bu tartışmalara neden olan belirsizlik giderilmiştir.

Evlat edinilen çocuğun evlat edinmeye ilişkin bilgi alma hakkı, Türk hukukunda ise TMK md 314/6'dan çıkarılmaktadır. Buna göre ayırt etme gücü bulunan çocuğun nüfus kaydını inceleme ve evlatlık işlemleri ile ilgili bilgi edinme hakkı vardır[185].

TMK, ZGB'de ayrıntı ile düzenlenen evlat edinme sırrının saklanması, ergin çocuğun bilgi alma hakkı, biyolojik ailenin rızası gibi unsurları içeren ve bu unsurların mevcudiyetine göre farklı hukuki sonuçlar öngören bir düzenleme içermemektedir. TMK'nın evlat edinme işlemine dair bilgilerin korunmasını içeren tek hükmü olan TMK md 314/6'ya göre: "*Evlât edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlâtlık istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz*." Türk öğretisinde bu hükmün amacının, evlat dinmeye ilişkin bilgilerin gelişigüzel paylaşılmasının çocuğun ruhsal gelişimi üzerindeki olumsuz etkisini engellemek olduğu ifade edilmektedir[186]. Zira evlat edinme bilgisinin herkesçe bilinmesi çocuğun ruhsal gelişimini etkileyecek, çocuğun yeni ailesine uyum sağlayamaması ve eski ailesi ile olan bağlarını koparamaması söz konusu olacaktır. Bu durum açıkça evlat edinmeden beklenen yararın gerçekleşememesine ve küçüğün menfaatinin korunamamasına neden olur.

Fakat evlat edinme bilgilerinin gelişigüzel paylaşılmasını önlemeyi amaçlayan bu hüküm, TMK'nın evlat edinilen ile biyolojik ailesi arasındaki soybağı ilişkisini koruyan ve evlat edinileni biyolojik ailenin mirasçısı kabul eden sistematiği ile bir tezat oluşturur. Zira TMK md 314/5 hükmüne göre: "*Evlâtlığın, miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlâtlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlât edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlâtlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.*" Dolayısıyla soybağı ve mirasçılık ilişkisi korunup evlat edinme ilişkisi kütükler arasındaki bu bağ ile alenileşirken, fiilen gizliliğin sağlanması mümkün görünmemektedir[187]. Keza, TMK md 314/4 gereği, evlat edinilen küçüğün nüfus kaydına anne-baba adı olarak evlat edinenlerin isminin yazılacaktır. Bu hüküm, çocuğu evlat edinen ve ona bakan anne baba ile nüfus kaydında yazan anne baba adının farklı olmamasını, böylece çocuğun evlat edinildiği bilgisinin başkalarınca gelişigüzel öğrenilmemesini sağlar ve nihai olarak çocuğun menfaatine hizmet eden bir hususdur[188]. Fakat nüfus kayıtları arasında bağlantı kurulmasını öngören TMK md 314/5 hükmü düşünüldüğünde, TMK md 314/6 bu bilginin taraflarca bilinmesi engellememekte, sadece üçüncü kişilerin bu bilgiyi edinmesinin önüne geçmektedir. Zira hükme göre evlat edinme olgusu ve biyolojik aileye ait kimlik bilgileri üçüncü kişilerle paylaşılamayacaktır[189]. Bu hüküm kanımızca üçüncü kişilerin bu bilgiyi edinmesini engelleyerek küçüğün menfaatine

185 Öztan, Aile Hukuku (n 67) 987; Baygın, Soybağı (n 15) 211; Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 121.

186 Kılıçoğlu, Yenilikler (n 54) 122; Baygın, Soybağı (n 15) 240.

187 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 83; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 510; Baygın, Sonuçlar (n 11) 633.

188 Baygın, Sonuçlar (n 11) 633.

189 Baygın, Sonuçlar (n 11) 635.

bir ölçüde korusa da bu koruma yeterli değildir. Zira bu bilgi küçük, onu evlat edinenler ve biyolojik aile tarafından edinilebilir. Bu durum, biyolojik ebeveynlerini tanıyan ve onların iletişim taleplerine muhatap olan küçüğün, yeni ailesine uyum sağlayarak hayatında yeni bir sayfa açmasının önünde engel teşkil eder. Bu sonucun, küçüğün menfaati ile bağdaşmadığı açıktır.

Bunun yanında TMK'da evlat edinen ebeveynlerin küçüğe evlat edinildiğine dair bilgi verme yükümlülüğünün düzenlenmemiş olması da küçüğün menfaatinin korunması bakımından bir eksiklik teşkil eder. Kanımızca bu yükümlülük, çocuğun menfaatine doğrudan katkı sağlar. Zira çocuğun evlat edinildiği bilgisini mümkün olduğu kadar erken edinmesi, üstelik bu durumu kendisini evlat edinenlerden öğrenmesi, küçüğün durumu kabullenmesini ve ailesi ile olan ilişkilerini sağlıklı biçimde yürütebilmesini kolaylaştırır. Aksi halde, küçüğün bu bilgiyi biyolojik ailesinden veya üçüncü kişilerden edindiği durumlarda yaşaması muhtemel olan travmanın, küçüğün ruh sağlığını oldukça olumsuz etkileyeceği açıktır. Bu durum, açıkça küçüğün menfaatine aykırıdır. Kanımızca, Türk hukukunda benzer bir açıklama yükümlülüğünün yer almaması, küçüğün menfaatinin korunması bakımından büyük bir eksiklik oluşturur.

C. Tam ve Sınırlı Evlat Edinme Sistemlerinde Evlat Edinilen Küçüğün Hukuki Durumu ve Bunun Küçüğün Menfaatine Etkisi

1. Evlat Edinilen Küçüğün Soybağı

TMK, tam evlat edinme sistemini değil, sınırlı evlat edinme sistemini benimsemiştir. Bunun sonucu olarak evlat edinilen küçük, biyolojik anne babası ve onu evlat edinenlerle kurulmak üzere "çifte soybağına" sahip olur[190].

TMK md 282/3'e göre, evlat edinme ilişkisinin kurulmasıyla, evlat edinen ve evlat edinilen ile onun altsoyu arasında kendiliğinden bir soybağı ilişkisi kurulur[191]. Böylece kanun koyucu, kan hısımlığından ayrı olarak evlat edinme yoluyla kurulan bir yapay soybağı ilişkisi kabul etmiştir. Evlat edinen ile evlat edinilen arasında bir soybağı ilişkisinin kurulması sonucunda soybağına ilişkin hukuki sonuçlar ortaya çıkar. TMK md 314/1'e göre evlat edinme ilişkisinin kurulması ile birlikte, küçük evlat edinenlerin velayeti altına girmekte, biyolojik anne-babanın küçük üzerindeki velayet hakkı –varsa- sona ermektedir[192]. Evlat edinenlerin velayet hakkının kapsamı, biyolojik anne-babanın velayet hakkı ile aynıdır[193]. Dolayısıyla evlat edinilenin bakımı, eğitimi, yetiştirilmesi, mallarının yönetimi ve temsili gibi tüm hak

[190] Öztan, Aile Hukuku (n 67) 988; Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 72 vd; Belen (n 13) 82.

[191] Akıntürk ve Ateş (n 1) 384; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 988; Yılmaz (n 19) 25.

[192] Akıntürk ve Ateş (n 1) 385; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 992; Hatemi, Aile Hukuku (n 99) 185; Belen (n 13) 81,88.

[193] Akıntürk ve Ateş (n 1) 386; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 992.

ve yükümlülükler evlat edinenlere geçer[194]. Ayrıca evlat edinmeye dayalı soybağı ilişkisinin kurulması ile, evlat edinenler ile evlat edinilen ve onun altsoyu arasında yardım nafakası yükümlülüğü ortaya çıkar[195].

Türk hukukunda tam evlat edinme sisteminin benimsenmemesi sonucunda, evlat edinilen ile biyolojik ailesi arasındaki soybağı ilişkisi de devam etmektedir. Bunu düzenleyen TMK md 314/5 hükmüne göre: "*Evlâtlığın, miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlâtlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlât edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlâtlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.*"[196] Evlat edinilen ile biyolojik anne-babası arasındaki soybağı ilişkisi devam ettiği için, evlat edinilen ve biyolojik ailesi arasındaki bakım yükümlülüğü, yardım nafakası ve mirasçılık ilişkisi de devam etmektedir[197]. Fakat belirtmek gerekir ki, bu yardım nafakası yükümlülüğü, evlat edinen kişilerin nafaka yükümlülüğünün yanında ikinci derecede bir yükümlülüktür. Başka bir deyişle, evlat edinilen önce kendisini evlat edinenlerden nafaka talebinde bulunmalı, bunun yerine getirilemediği hallerde biyolojik anne-babasına karşı nafaka talebi ileri sürebilmelidir[198].

Tam evlat edinme sisteminin benimsendiği ZGB md 267/2 hükmüne göre ise evlat edinme işleminin ardından, evlat edinilen ile evlat edinen arasında, her yönüyle kan bağına dayanan hısımlıktan farklı olmayan bir soybağı ilişkisi kurulur ve evlat edinilenin önceki soybağı ilişkisi tamamıyla sona erer[199]. İsviçre öğretisi, küçüğün evlat edinilmesinde biyolojik ebeveynlerin rızasının aranmasını, küçüğün önceki soybağının sona ermesine dayandırmaktadır[200]. Buna göre, evlat edinme ilişkisi küçüğün önceki ebeveynleri ile arasındaki soybağı ilişkisini tamamen kaldıracağına göre, bu işlem onların rızası hilafına gerçekleşmemelidir[201].

Küçük, istisna sayılan tek başına evlat edinme yolu ile tek bir ebeveyn tarafından evlat edinilse bile hem annesi hem de babası ile olan önceki soybağı tamamen ortadan kalkar[202]. Fakat eşlerden birinin, diğer eşin çocuğunu evlat edinmesi durumunda,

194 Öztan, Aile Hukuku (n 67) 992; Belen (n 13) 89; Yılmaz (n 19) 27.

195 Öztan, Aile Hukuku (n 67) 992; Belen (n 13) 89; Yılmaz (n 19) 25. Bu yönde bkz Yarg 2 HD, 24.02.1994, 9252/927 (Baygın, Sonuçlar (n 11) 644).

196 Türk Kanunu Medenisi döneminde de bu yönde bkz Tekinay (n 1) 465.

197 Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1609; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 991; Yılmaz (n 19) 26. Yardım nafakası yükümlülüğünün devam etmesi için bkz Yarg 2 HD, 17.03.1987, 1425/2234 (Baygın, Sonuçlar (n 11) 645).

198 Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1609. Bu ikincil nitelik için bkz. Yarg 2 HD, 01.06.2001, 6751/8604 (Baygın, Sonuçlar (n 11) 639).

199 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 13; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.94, 16.107.

200 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 265a, N 3; Breitschmid (n 10) ZGB Art 265a, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.94.

201 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 265a, N 3; Breitschmid (n 10) ZGB Art 265a, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.94.

202 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 14

elbette eş olan ebeveyn ile çocuğu arasındaki soybağı ilişkisi devam eder[203]. Küçüğün biyolojik anne-babası ile önceki soybağı ilişkisinin kalkması, küçüğün önceki soybağının geniş anlamda etkisi ile sahip olduğu tüm kan ve kayın hısımlığı ilişkilerini de (teyze, büyükbaba, kardeş, kuzen gibi) ortadan kaldırır[204].

Evlat edinilen küçüğün önceki soybağı ortadan kalktığı zaman, önceden anne-baba sıfatını haiz olan kişilerle küçük arasında hiçbir hukuki ilişki kalmaz[205]. Dolayısıyla İsviçre hukuku bakımından evlat edinilen küçük ile biyolojik anne-baba arasında soybağı ilişkisinin, nafaka talebinde bulunabilme hakkının veya mirasçılık ilişkisinin devam etmesi söz konusu olmaz[206]. Çocuğa bakım borcu, artık sadece evlat edinenlere ait bir yükümlülük haline gelir. Biyolojik anne-babanın çocuğa bakım borcu ise, evlat edinenler ölse veya bakım borcunu yerine getirmese bile tamamıyla -evlat edinmenin iptali ihtimali dışında- sona erer[207].

İsviçre hukukuna göre, evlat edinen ile evlat edinilen arasındaki soybağı ilişkisi, soybağını kuran diğer yollardan farklı olmayan bir soybağı ilişkisi yaratmaktadır. Diğer bir deyişle, biyolojik anne-baba ile küçük arasında nasıl bir soybağı ilişkisi varsa, evlat edinenlerle küçük arasında da öyle bir soybağı ilişkisi kurulur[208]. Küçük, evlat edinen anne babadan doğmuş gibi bir hukuki statüye sahiptir[209], biyolojik ailesinden tamamen ayrılır ve evlat edinenlerin tüm hısımları geniş anlamda soybağı ilişkisine dâhil olur[210]. Geniş anlamda soybağı ilişkisinde, kan bağıyla hısım olan kişiler ile evlat edinme yoluyla hısım olmuş kişiler arasında hiçbir fark bulunmaz[211]. Bunun sonucu olarak, evlat edinenler küçüğe karşı bakım yükümlülüğü altına girer, ayrıca evlat edinilen küçük ile onu evlat edinenler ve bunların kanunda sayılan hısımları arasında yardım nafakası yükümlülüğü doğar[212].

İsviçre hukukunda, küçüğün evlat edinilmesi ile amaçlanan çocuğun üstün menfaatinin sağlanmasının, küçüğün onu evlat edinenlerle soybağı ilişkisinin kurulurken biyolojik ebeveynleri ile olan soybağı ilişkisinin tamamen kaldırılması ile mümkün olabileceği özellikle vurgulanmaktadır[213]. Keza, tam evlat edinme sisteminin benimsenmesi, evlat edinme sırrının saklanması, evlat edinilenin biyolojik

[203] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.106.

[204] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 25; Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 6. Fakat İsviçre Hukukunda da ZGB md 95/2 gereği evlat edinilen ile eskiden hısmı olan kişiler arasındaki evlenme yasağı devam etmektedir."

[205] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.106.

[206] Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 1.

[207] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 45.

[208] Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 1; Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.72, 16.105. ZGB md 267/1: "*Das Adoptivkind erhält die Rechtsstellung eines Kindes der adoptierenden Personen.*"

[209] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 26; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.04.

[210] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.04, 06; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 26

[211] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.06.

[212] Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 16; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.10; Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 51.

[213] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 11.03.

ailesi ile soybağının kesilmesi, küçüğün yeni ailesinin bir parçası olması ve onun menfaatinin bu yolla korunması kaygısına dair tutarlı bir düzenlemedir.

2. Evlat Edinilen Küçüğün Biyolojik Ebeveynleri ile Kişisel İlişkisinin Küçüğün Menfaatine Etkisi

TMK'nın küçük ile biyolojik ailesi arasındaki soybağı ilişkisini devam ettirmesinin bir diğer sonucu, biyolojik anne babanın küçük ile kişisel ilişki kurma yönünde bir talep hakkına sahip olmasıdır. Buna göre biyolojik anne baba, velayet hakkına sahip olmasalar da çocuk ile soybağı ilişkileri bulunduğu için, TMK md 323 hükmüne kıyasen evlat edinilen küçük ile kişisel ilişki kurma talebinde bulunabilir, bu talepleri kabul edilmezse bu amaçla dava açabilirler[214]. Fakat bu durumun koşulsuzca kabulü, evlat edinilen küçüğün menfaati ile bağdaşmamaktadır. Zira evlat edinenlerin ve evlat edinilen küçüğün yaşam huzuru biyolojik ailenin istekleri karşısında korunmamakta, hatta biyolojik ailenin tacizlerine açık hale gelmektedir. Bu sonucun küçüğün menfaatine uygun olmadığı açıktır[215]. Bu nedenle Yargıtay, kişisel ilişki talebinin çocuğun menfaatine hizmet edip etmediği yönünde bir değerlendirme yapılması ve buna göre karar verilmesi gerektiğini açıkça kabul etmektedir[216].

ZGB ise tam evlat edinme sistemini benimsediği için, biyolojik anne-babanın evlat edinilen küçük ile kişisel ilişkisini, isabetli bir şekilde küçüğün menfaatini dikkate alarak çok daha ayrıntılı biçimde düzenlemiştir. ZGB md 268e hükmüne göre, biyolojik anne babanın küçük ile kişisel ilişki kurma talebinde bulunabilmeleri, öncelikle açık bir evlat edinmenin bulunduğu, yani biyolojik anne-baba ile evlat edinenlerin birbirinin kimlik bilgilerini haiz olduğu hallerde söz konusu olabilir[217]. Hükme göre, evlat edinenler ile biyolojik anne baba, biyolojik anne babanın küçük ile kişisel ilişki kurması konusunda anlaşmaya varabilirler. Fakat bu anlaşma, küçüğün korunmasından sorumlu olan idari organ tarafından uygun görülmelidir. Eğer küçük ayırt etme gücüne sahipse, bu anlaşma onun da rızası alınmaksızın yapılamaz. Küçük ayırt etme gücüne sahip olmasa bile, yaşı veya başka bir neden aksini gerekli kılmıyorsa, bu idari makam veya bunlar tarafından görevlendirilen bir üçüncü kişi, küçüğü uygun bir biçimde şahsen dinler. Küçüğün üstün menfaatinin tehlikeye girmesi

---

214 Akıntürk ve Ateş (n 1) 386; Dural, Öğüz ve Gümüş (n 2) N 1609. Benzer yönde bkz Yılmaz (n 19) 26; Baygın, Sonuçlar (n 11) 642. Bu yönde bkz. Yarg 2 HD, 01.04.1976, 7785/8111; Yarg 2 HD, 05.06.1986, 5908/5888; Yarg 2 HD, 13.05.1991, 4151/7800 (Baygın, Sonuçlar (n 11) 643)

215 Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 83. Benzer yönde bkz Yılmaz (n 19) 26.

216 "*Davacı, davalılarca birlikte evlat edinilen 21.12.2002 doğumlu küçük Elif'in öz annesidir. Aralarında birinci derecede "kan hısımlığı" (TMK m. 17/2) ilişkisi vardır. Mahkemenin talebiyle uzmanlarca düzenlenen sosyal inceleme raporunda; çocuğun gerçek annesini bildiği, annesiyle ilişkisinin koparılmasının küçük üzerinde olumsuz etki doğuracağı, kişisel ilişki kurulmasının gelişimine katkı sağlayacağı bildirilmiştir. Dosyada, küçüğün öz annesiyle kişisel ilişkisinin, onun yüksek yararına aykırı düşeceğine ilişkin ciddi sebep ve olgu bulunmamaktadır. Davacı, çocuğunun davalılarca evlat edinildiğini, küçük de annesini bildiğine göre, davacı bakımından artık evlatlıkla ilgili kayıtların gizliliğinden de artık söz edilemez. O halde, isteğin kabulü ile davacı ile davalıların evlatlığı küçük Elif arasında uygun sürelerle kişisel ilişki tesisi gerekirken, davanın reddi doğru bulunmamıştır.*" Bkz Yarg 2 HD, 25.09.2012, E 2012/2698, K 2012/26458 (lexpera.com.tr).

217 Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.125b.

söz konusu olduğunda veya taraflar arasında anlaşmanın uygulanması konusunda bir uyuşmazlık yaşandığında, anılan idari makam bu konuda karar verme yetkisine sahip olur. Bunun yanında küçük, biyolojik anne babası ile görüşmeyi her zaman reddedebilir. Ayrıca hükme göre, küçük istemediği takdirde, evlat edinenler onun hakkındaki hiçbir bilgiyi biyolojik anne-baba ile paylaşamazlar. Küçüğün biyolojik anne-babası ile görüşmeyi reddetme hakkı, ayırt etme gücü olup olmamasına bağlı değildir. Küçüğün önceden rızası alınmış olsa da olmasa da, biyolojik anne baba ile görüşmek istemiyorsa bu talebi her zaman reddedebilecektir[218].

Görüldüğü üzere, bu hükümler küçüğün menfaatini korumak için ona her türlü irade özerkliğini sağlamaktadır. Zira küçüğün hayatında çok önemli bir yer taşıyan biyolojik aile ile ilişki unsuru, onun menfaatinden ayrı değerlendirilemez. Bu nedenle küçüğün bu konudaki fikirleri ve rızası, bu konunun küçüğün duygu dünyasına etkisi, mutlaka bir uzman yardımı ile ve çok dikkatlice yaklaşılması gereken bir konudur. Fakat TMK bu konuda bir düzenleme içermemekte, öğretide ve yargıda TMK md 323 hükmüne kıyasen bir çözüm bulunmaya çalışılmaktadır. Kanımızca sorunun çözümü, Türk kanun koyucusunun bu konuda açık ve ayrıntılı bir düzenleme yapmasıdır. Bu düzenleme sayesinde, küçüğün hayatını derinden etkileyecek bu hassas durum, küçüğün menfaatine ve psikolojik durumuna göre inceleme yapacak bir uzmanın görüşü doğrultusunda ve idarenin denetimi altında verilecek bir karar ile hükme bağlanabilir.

3. Evlat Edinilen Küçüğün Mirasçılığı ve Bunun Küçüğün Menfaatine Etkisi

TMK'nın sınırlı evlat edinme sistemini benimsemesi, evlat edinilenin ve evlat edinenlerin mirasçılık ilişkileri bakımından da özellikli durumlar ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum, evlat edinilenin çifte miras hakkına sahip olması, mirasçılık ilişkisinin tek taraflı olması ve evlat edinilenin mirasçılığının sınırlı olmasında kendini gösterir[219]. Bu ayrık durumlar, TMK'nın benimsediği sınırlı evlat edinme sistemde, evlat edinilenin ile biyolojik ailesi arasındaki soybağının devam etmesinin bir sonucudur.

Evlat edinen ile evlat edinilen arasında soybağı kurulmasının bir sonucu olarak, TMK md 314/2'ye göre: "*Evlâtlık, evlât edinenin mirasçısı olur*." Benzer bir içeriğe sahip TMK md 500/1/c1'e göre de: "*Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hısımı gibi mirasçı olurlar*."[220] TMK md 500/1/c2'ye göre ise: *"Evlâtlığın kendi ailesindeki*

[218] Hausheer, Geiser ve Aebi-Müller (n 1) N 16.125b.

[219] Şıpka ve Ergün (n 150) 33; Yılmaz (n 19) 44.

[220] Dolayısıyla evlat edinilen, evlat edinenin birinci zümreye dahil yasal mirasçılarındandır. Bkz Bilge Öztan, *Miras Hukuku* (11. Bası, Yetkin 2020) 59; Dural ve Öz (n 6) N 164; Kılıçoğlu, Miras Hukuku (n 143) 42, 55; Serozan ve Engin, Miras Hukuku (n 154) N 46 vd; Fikret Eren ve İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku* (3. Baskı, Yetkin 2020) 34; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 993; Hatemi, Aile Hukuku (n 99) 185; Baygın, Soybağı (n 15) 240.

mirasçılığı da devam eder." Dolayısıyla evlat edinilen hem evlat edinenlerin hem de biyolojik ailesinin mirasçısı olduğu için, "çifte miras" hakkına sahiptir[221]. Üstelik Türk Kanunu Medenisi döneminden farklı olarak, TMK düzenlemesinde evlatlığın ve altsoyunun mirasçı olmayacağını düzenleyen veya miras payını azaltan anlaşmalara izin verilmemiştir[222]. Bu düzenleme kanımızca, doğrudan evlat edinilenin menfaatini koruyan bir düzenlemedir.

TMK, evlat edinilenin evlat edinene mirasçılığını, sınırlı bir şekilde tanımaktadır. Zira TMK md 500/1 hükmünden de anlaşıldığı üzere, evlat edinilen ve altsoyu sadece evlat edinene mirasçıdır, halefiyet yoluyla evlat edinenin hısımlarının mirasçısı olamazlar[223]. Bunun yanında, evlat edinilen ve evlat edinen arasındaki mirasçılık tek yönlüdür. Zira TMK md 500/2'ye göre: "*Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar*." Dolayısıyla evlat edinen ve hısımları, evlat edinilen veya altsoyunun mirasçısı olamazlar[224]. Üstelik bu hüküm emredici olduğu için, taraflarca aksi kararlaştırılamaz[225]. Evlat edinilenin mirasçıları ise, kural olarak, biyolojik ailesinden gelen kan hısımlarıdır. Diğer bir deyişle, evlat edinilen ile soybağını sürdüren biyolojik anne-baba ve onların hısımları, evlat edinilenin mirasçısı olabilir[226].

İsviçre hukuku ise, tam evlat edinme sistemini benimsediği ve evlat edinilenin hukuki statüsünü evlat edinenlerin biyolojik çocuklarından ayırmadığı için, mirasçılık ilişkisi bakımından çok farklı bir esası benimsemektedir. Buna göre, evlat edinilen ve hısımları ile evlat edinen ve onun hısımları arasında, tek yönlü değil, karşılıklı ve tam bir mirasçılık ilişkisi vardır. Türk hukukundan farklı olarak bu taraflar birbirlerinin mirasçısı olabilirler. Hatta yakınlık derecelerine göre saklı pay sahibi sayılırlar[227]. Diğer bir deyişle, mirasçılık ilişkisi bakımından evlat edinilen ile, ailenin soybağı kurulmuş biyolojik çocukları arasında hiçbir farklılık yoktur. Zira evlat edinilen ile

---

221 Akıntürk ve Ateş (n 1) 386; Öztan, Miras Hukuku (n 222) 63; Dural ve Öz (n 6) N 170; Kılıçoğlu, Miras Hukuku (n 143) 42; Şıpka ve Ergün (n 150) 35. Üstelik TMK, Türk Kanunu Medenisi'nin aksine, evlat edinilen küçüğün mirasçılığını ortadan kaldıracak veya sınırlandıracak anlaşmalara cevaz vermemektedir. Bu nedenle bu türden anlaşmalar geçerli olarak yapılamaz. Bkz Akıntürk ve Ateş (n 1) 387. Türk Kanunu Medenisi döneminde evlat edinilenin ve altsoyunun miras hakkını düzenleyen md 447 hükmü emredici olmadığından, tarafların bir sözleşme ile evlat edinilen ve altsoyunun mirasçılığını farklı şekilde düzenleyebilecekleri, sınırlandırabilecekleri hatta tamamen kaldırabilecekleri kabul edilmişti. Bu konuda bkz Süleyman Yalman, 'Evlat Edinme ve Evlatlığın Miras Hakkı' (1996) (5)1-2 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. M. Şakir Berki'ye Armağan) 221. Tabii bu durumda, kişinin kendi altsoyunu veya yan soyunu evlat edinmesi durumunda, evlat edinene iki kökten bağlı olma nedeniyle çifte hısımlık ortaya çıkardı. Öğretide Hatemi bu durumu eleştirmiş, mevcut sistemde altsoy veya kardeş evlat edinmesine yer olmaması gerektiğini savunmuştur. Bkz Hüseyin Hatemi, *Miras Hukuku* (Gözden Geçirilmiş 9. Bası, On İki Levha 2021) N 68.

222 Dural ve Öz (n 6) N 169; Hatemi, Miras Hukuku (n 221) N 66; Öztan, Aile Hukuku (n 67) 993; Baygın, Soybağı (n 15) 240.

223 Öztan, Miras Hukuku (n 222) 62; Dural ve Öz (n 6) N 172; Kılıçoğlu, Miras Hukuku (n 143) 42; Serozan ve Engin, Miras Hukuku (n 154) N 53; Şıpka ve Ergün (n 150) 35, 36; Yılmaz (n 19) 45; Belen (n 13) 86. Bu yönde bkz Yarg 2 HD, 05.10.1992, 8554/9008 (Baygın, Sonuçlar (n 11) 646).

224 Öztan, Miras Hukuku (n 222) 61; Dural ve Öz (n 6) N 173; Kılıçoğlu, Miras Hukuku (n 143) 42; Serozan ve Engin, Miras Hukuku (n 154) N 55; Yılmaz (n 19) 46; Şıpka ve Ergün (n 150) 37; Belen (n 13) 86.

225 Şıpka ve Ergün (n 150) 37.

226 Öztan, Miras Hukuku (n 222) 63; Serozan ve Engin, Miras Hukuku (n 154) N 55; Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 82; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 509.

227 Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 65; Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 19; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.12. Bu yönde bkz Sutter-Somm ve Kobel (n 25) N 784.

biyolojik aile arasındaki soybağı kaldırılmış ve evlat edinme ilişkisindeki mirasçılık bakımından tek yönlü bir düzenleme yapmaya gerek duyulmamıştır. Evlat edinilen ile biyolojik anne babası ve bunların hısımları arasındaki soybağı tamamen kaldırıldığı için, aralarındaki mirasçılık ilişkisi de tamamıyla sona erer[228]. Tabii bu durum biyolojik ailenin evlat edinilen lehine ölüme bağlı tasarruf yapmasını engellemez.[229]

Türk hukukunda benimsenen sınırlı evlat edinme sisteminin, biyolojik ailenin mirasçılık hakkını devam ettirmesi, isabetli olarak eleştirilmiş ve evlat edinilenin ve dolayısıyla evlat edinenlerin malvarlığının biyolojik aileye geçmesi tehlikesinin, küçüğün bakımını ve menfaatini amaçlayan evlat edinme kurumunun işlerlik kazanamamasına yol açacağı işaret edilmiştir.[230] Ailesi tarafından bakılmayan küçüğün menfaatini sağlamayı amaçlayan evlat edinme kurumunun işlerlik kazanmaması ise, doğal olarak küçüğün menfaati kavramı ile bağdaşmaz. Kanımızca, mirasçılık ilişkisinin yalnızca evlat edinenler ile evlat edinilen arasında kurulması, aynı zamanda evlat edinilen küçüğün yeni ailesinin gerçek bir parçası olmasının ve ailesi ile bütünleşebilmesinin önünde bir engeldir. Zira bu yönüyle evlat edinenlerin biyolojik çocuklarından ayrılan ve miras hukuku bakımından farklı bir düzenlemeye tâbi olan küçüğün, artık yeni ailesinin çocuğu olduğu ve ailenin diğer çocukları ile aynı derecede kabul görmüş bir birey olduğu yönündeki inancının nasıl sağlanacağı, kanımızca cevaplaması zor bir soru teşkil eder.

Sonuç

Küçüğün evlat edinilmesindeki temel amaç, küçüğün bakım ihtiyacının bir aile ortamında karşılanmasıdır. Dolayısıyla küçüğün evlat edinilmesi, odak noktasına küçüğün menfaati ilkesini almaktadır. Bu esas hem Türk hem de İsviçre kanun koyucusu tarafından benimsenmiş ve evlat edinme hükümlerine doğrudan yansıtılmıştır. Bu nedenle hem TMK hem de ZGB, evlat edinilen küçüğün menfaatinin korunması yönünde düzenlemeler içerir ve küçüğün evlat edinilmesini oldukça sıkı şartlara bağlar. Evlat edinmenin her halükârda evlat edinilecek küçüğün yararına olması, evlat edinilecek küçük ayırt etme gücüne sahipse onun da rızasının aranması, küçüğün menfaatinin hâkim tarafından yapılacak bir araştırma ile tespit edilmesi, evlat edinme ilişkisinin kural olarak keyfi olarak kaldırılamayan bir ilişki olması, bu düzenlemelerdendir. Fakat günümüzde TMK evlat edinme hükümleri bakımından ZGB'den esaslı biçimde ayrılmaktadır. TMK, o tarihte ZGB'de bulunan evlat edinme hükümlerini kısmen iktibas etmiş olsa da aradan geçen yıllarda ZGB küçüğün menfaatini hesaba katar şekilde pek çok isabetli değişiklik geçirmiştir.

[228] Hegnauer, Berner Kommentar (n 15) ZGB Art 267, N 69; Breitschmid (n 10) ZGB Art 267, N 19; Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.12.

[229] Hegnauer, Kindesrecht (n 13) N 12.12.

[230] Serozan, Çocuk Hukuku (n 24) III §5, N 82; Serozan, Yeni Medeni Kanun (n 8) 509. Serozan ve Engin, Miras Hukuku (n 154) N 38; Esasında TMK'nın hazırlık çalışmalarında evlat edinenlerin evlatlığa mirasçı olabilmesi hususu Adalet Komisyonu'nda tartışılmışsa da hükümde bir değişiklik yapılmamıştır. Bkz Kılıçoğlu, Miras Hukuku (n 143) 55.

Çocuk hukukunun dinamik özelliği, son yıllarda çocuğun özerkliğinin ve menfaatinin gittikçe daha önem verilen bir unsur olması, ZGB'de bu olumlu değişikliklerin yapılmasına yol açmıştır. Fakat TMK'nın, küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin olan ve ZGB'nin 2002 öncesi halindeki hükümlerini esas alan pek çok düzenlemesi, küçüğün menfaatini yeterince hesaba katmaz ve küçüğün katılım hakkını adeta yok sayar. Oysa küçüğün bu hakları, onun hukuki statüsünün temel taşlarıdır. Üstelik İsviçre hukukundan alınan ve TMK'ya özgü hükümlerle kurulan bu karma yapı, kendi içinde uyumsuzluk barındırır. Bilhassa sınırlı evlat edinme sisteminin getirdiği biyolojik aile ile soybağının ve mirasçılık ilişkisinin devamı meselesi, üstelik biyolojik anne-babanın çocuk ile kişisel ilişki kurabilme talebi, evlat edinme ilişkisini çocuk için "*temiz bir başlangıç*" olmaktan çıkarıp, adeta iki aileli ve onun olgunlaşmamış duygusal yapısını zedeleyen bir ilişkiye dönüştürür. Bu durum, pekâlâ evlat edinmek isteyen kişilerin de aklında soru işareti bırakır ve küçüğün menfaatini esas alan evlat edinme işleminin yaygınlığını tehlikeye sokar. Bu nedenle, kanımızca Türk kanun koyucusunun izlemesi gereken yol, oldukça dinamik olan çocuk hukukundaki gelişmeleri, küçüğün menfaatinin korunması amacıyla dikkatlice takip ederek TMK'nın evlat edinme kısmını bu esaslara uyumlu hale getirmektir. Bu durum, ZGB'nin mevcut hükümlerinin aynen alınması veya mutlaka ZGB'nin benimsediği evlat edinme sisteminin aynen benimsenmesi gerektiği anlamına gelmez. Tabii, mehaz Kanun olması dolayısıyla İsviçre kanun koyucusunun tercihleri yol gösterici olabilir. Keza, kanımızca da tam evlat edinme sistemi, çocuğun menfaatini sınırlı evlat edinme sistemine nazaran daha iyi korur. Fakat Türk kanun koyucusu, hukuk politikası gereği sınırlı evlat edinme sistemini benimsemeye devam ederek de bu çalışmada ifade ettiğimiz pek çok endişeyi giderebilir. Örneğin; çocuğun ad değişikliğindeki rızası, kişisel bilgilerinin belli bir yaşa kadar biyolojik aileden gizlenmesi, evlat edinildiğinin ona uygun şartlarda açıklanması, biyolojik aile ile kişisel ilişki talebini reddeden çocuğun tercihinin korunması gibi hususlar, kanun koyucunun getireceği en öncelikli düzenlemeler olmalıdır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Bibliography/Bibliyografya

Akıntürk T ve Ateş D, *Aile Hukuku* (22. Bası, Beta 2020).

Arık KF, 'Evlat Edinme Bakımından Türk ve İsviçre Doktrin ve Tatbikatı Arasında Bir Mukayese' (1958) 13(4) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi 95-114.

Arık KF, 'Evlat Edinme' (1948) 3(3) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi 178-203.

Aydos OS, 'Yeni Medeni Kanuna Göre Evlat Edinme' Y. (2000) 4(1-2) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 117-141.

Aygül M, 'Evlât Edinme Yolu ile Vatandaşlığın Kaybedilmesi ve Kazanılması' (2012) 99 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 46-80.

Baygın C, 'Evlat Edinmenin Koşulları', (2003) 7(3-4), Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi 591-626.

Baygın C, 'Evlat Edinmenin Sonuçları', (2003) 7(3-4), Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi 627-650.

Baygın C, *Soybağı Hukuku* (On İki Levha 2010).

Belen H, *Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca Evlat Edinme (Türk-İsviçre-Alman Karşılaştırmalı Hukuk Değerlendirmesiyle)* (Beta 2005).

Biderbost Y, *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht* (3. Bası, Schulthess 2016).

Birinci Uzun T, 'Erginlerin veya Kısıtlıların Evlat Edinilmesinde Evlat Edinenin Altsoyunun Açık Muvafakatinin Bulunması Koşulu' (2017) 19 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan) 535-572.

Bischoff S, 'Die Suche des Adoptivkindes nach seinen leiblichen Eltern' (1986) 54 Zeitschrift für Zivilstandswesen 281-283.

Breitschmid P, *Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB* (6. Bası, Helbing Lichtenhahn 2018).

Büchler A ve Vetterli R, *Ehe Partnerschaft Kinder* (2. Bası, Helbing&Lichtenhahn 2011).

Cottier M, *Austausch von Informationen im Adoptionsdreieck*, *Information & Recht* (Helbing&Lichtenhahn 2002) 31-55.

Cottier M, 'Neu Balance von Informations- und Geheimhaltungsinteressen im Adoptionsdreieck' (2017) *Festschrift für Thomas Geiser zum 65. Geburtstag* 151-168.

Çağlayan Aygün G, 'Türk Medeni Kanunu'na Göre Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması' (2019) 5(2) Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 407-431.

Dural M, Öğüz T ve Gümüş MA, *Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku* (15. Bası, Filiz 2020).

Dural M ve Öz T, *Miras Hukuku* (15. Bası, Filiz 2020).

Egger A, *Kommentar zum Schweizerisches Zivilgesetzbuch, II. Band: Das Familienrecht, Zweite Abteilung: Die Verwandtschaft* (Schulthess & CO 1943).

Eren F ve Yücer Aktürk İ, *Türk Miras Hukuku* (3. Baskı, Yetkin 2020).

Görgeç B, 'Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması' (2010) 14(1-2) Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 353-378.

Hatemi H, *Aile Hukuku* (9. Bası On İki Levha 2021).

Hatemi H, *Miras Hukuku* (Gözden Geçirilmiş 9. Bası, On İki Levha 2021).

Hausheer H, Geiser T ve Aebi-Müller RE, *Das Familienrecht des Schweizerisches Zivilgesetzbuches* (6. Bası, Stämpfli 2018).

Hegnauer C, *Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Das Familienrecht, 2. Abteilung, Die Verwandtschaft, Sonderband: Die Adoption* (Verlag Stämpfli & Cie 1975).

Hegnauer C, 'Dürfen dem mündigen Adoptierten die leiblichen Eltern gegen den Willen der Adoptiveltern bekanntgegeben werden?' (1991) 46 Zeitschrift für Vormundschaftswesen 101-103.

Hegnauer C, *Grundriss des Kindesrechts* (5. Bası, Stämpfli 1999).

Hegnauer C, 'Kann das Adoptivkind Auszüge über den ursprünglichen Eintrag seiner Geburt verlangen?' (1988) 56 Zeitschrift für Zivilstandswesen 2-6.

Hegnauer C, 'Zum Erbrecht des Adoptivkindes in der leiblichen Familie, Artikel 267 Absatz 2 ZGB' (1993) 61 Zeitschrift für Zivilstandswesen 56-58.

İnce Akman N, 'Alman ve Türk Hukukunda Ergin veya Kısıtlıların Evlat Edinilmesi' (2019) 21 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan) 2357-2393.

Kılıçoğlu A, *Aile Hukuku* (Gözden Geçirilmiş-Güncellenmiş 4. Bası, Turhan 2019).

Kılıçoğlu A, *Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras ve Eşya Hukukunda Getirdiği Yenilikler* (Turhan 2003).

Kılıçoğlu A, *Miras Hukuku* (Genişletilmiş 10. Bası, Turhan 2019).

Kizir M, 'Türk Hukukunda Evlat Edinme' (2009) 17(1) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 151-184.

Koç E, 'HMK ve TMK Çerçevesinde Evlat Edinme ve Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması Davasına İlişkin Bazı Tespitler' (2015) 73(1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 363-388.

Koçoğlu S, 'Evlat Edinmede Ana ve Babanın Rızasının Aranıp Aranmaması Sorununun, Özellikle Yetkili Kurum Aracılığı ile Evlat Edinme Açısından İncelenmesi' (2019) 11(38) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 239-265.

Locher R, *Persönlichkeitsschutz und Adoptionsgeheimnis* (Schulthess 1993).

Matmann AJ, 'Adoption: Suche nach leiblichen Angehörigen' (1998) 66 Zeitschrift für Zivilstandswesen 191-192.

Özcan D, 'Evlat Edinmede Rıza' (2017) 75(2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 707-722.

Öztan B, *Aile Hukuku* (6. Bası, Turhan 2015).

Öztan B, *Miras Hukuku* (11. Bası, Yetkin 2020).

Pfaffinger M, 'Von geheimen und (halb-)offenen Adoptionen' (2008) 1 FamPra.ch 1-47.

Serozan R, *Çocuk Hukuku* (3. Bası, Vedat 2017).

Serozan R, 'Soybağı Hukuku Üzerine Çeşitlemeler', *Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan* (Turhan 2008) 759-777.

Serozan R, 'Yeni Medeni Kanun'un Çocuklara (Soybağına ve Çocuk Haklarına) İlişkin Düzenlemesi', *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan C 2* (Beta 2003) 499-516.

Serozan R ve Engin Bİ, *Miras Hukuku* (6. Baskı, Seçkin 2019).

Sutter-Somm T ve Kobel F, *Familienrecht* (Schulthess 2009).

Şıpka Ş ve Ergün E, 'Türk ve İsviçre Hukukunda Evlat Edinme Kurumunun Miras Hukuku ile İlişkisi' (2020) 5(1) Aurum Journal of Social Sciences 23-44.

Şıpka Ş, '4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Evlat Edinmeye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi' (1999) (57)1-2 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 301-322.

Tekinay SS, *Türk Aile Hukuku* (7. Bası, Filiz 1990).

Werro F, 'Das Adoptionsgeheimnis-Ausgewählte Fragen' (1995) 63 Zeitschrift für Zivilstandswesen 359-372.

Werro F, 'Einige juristische Aspekte des Adoptionsgeheimnisses' (1994) 49 Zeitschrift für Vormundschaftswesen 73-85.

Yakut E ve Çağlayan Aygün G, 'Osmanlı Hukukundan Günümüze Evlât Edinmenin Miras Hukukuna Dayalı Sonuçları' (2018) (26)1 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 11-46.

Yalman S, 'Evlat Edinme ve Evlatlığın Miras Hakkı' (1996) (5)1-2 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. M. Şakir Berki'ye Armağan) 213-224.

Yalman S, 'Evlat Edinmede Rıza' (2004) (8)1-2 Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi <http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/8_5.pdf> Erişim Tarihi 19 Temmuz 2021.

Yılmaz Z, *Evlatlığın Yasal Mirasçılığı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2019).

Yürük A, 'Evlat Edinme Hukukunun Tarihsel Gelişimi ve Yeni Türk Medeni Kanunu Öntasarısının Konuya İlişkin Hükümleri Hakkında Görüşler' (1986) (4)1 Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 339-352.